ÇUKUROVA ARAŞTIRMALARI

E-ISSN: 2458-7559

Araştırma Makalesi/Research Article

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.29228/cukar.49247>

Tanrıkulu, L. ve Öz Sipan, M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hayat boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 yaş) setlerinin dinleme etkinlikleri açısından incelenmesi. *Çukurova Araştırmaları*, 7(1), 145-174.

CİLT 7, SAYI 1, BAHAR 2021, s. 145-174

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE HAYAT BOYU TÜRKÇE 1-2-3 (6-12 YAŞ) SETLERİNİN DİNLEME ETKİNLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

Lokman TANRIKULU²

Merve ÖZ SİPAN³

Öz

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin etkili olarak sağlanabilmesi hedefleniyorsa temel düzeyde öncelikli olarak dinleme becerilerine ağırlık verilmelidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kesim çocuk olduğu zaman ders kitaplarında aranması gereken özellikler de farklılaşmaktadır. Yaş itibarıyla oyun çağındaki olan küçük gruplar; içeriğinde günlük yaşamın, oyunların, canlandırma ve sosyal etkileşimin olduğu etkinliklerle desteklenmiş kitaplara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu çalışmanın amacı PIKTES projesinde yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında ders kitabı olarak kullanılan "Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş)" setinin dinleme becerisine yönelik oluşturulan dinleme etkinliklerini incelemektir. Araştırmada dinleme etkinliklerinin sayı bakımından ünitelere göre dağılımı, etkinliklerin türlerinin açıklanması, ses dosyalarının incelenmesi ve setteki diğer kitaplarla oranlanması açısından dinleme etkinlikleri incelenmiştir. Kitaplar nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yoluyla tek tek analiz edilmiş ve veriler toplanarak tümevarım yapılmıştır. Çalışmanın dokümanlarını Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Hayat Boyu Türkçe setinin 3 ders kitabı, 3 çalışma kitabı ve bir öğretmen kılavuz kitabı oluşturmaktadır. Çalışmada toplam 73 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ilk ders kitabı dinleme etkinliğinde nicelik ve çeşitliliğin fazla olması sebebiyle dinleme becerisine önem verirken, ikinci ders kitabında dinleme becerisinin ihmal edildiği ve üçüncü ders kitabında geliştirilmesi gerektiği görülmüştür. Dinleme etkinliklerinin nicelik olarak artırılması, etkinlik türlerinin çeşitlendirilmesi ve nitelik olarak geliştirilmesi; Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme becerisine önemli katkılar sunacaktır.

¹ 2020 TR Dizin Dergi Değerlendirme Kriterleri'nin 8. maddesinde belirtilen araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

² Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, ltanrikulu@nevsehir.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1862-8176>

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, mervve.1204@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1051-5350>

Article Info/ Makale Bilgisi

Received/Geliş: 06.02.2021

Accepted/Kabul: 03.03.2021

Published/Yayın: 25.03.2021

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, ders kitapları, dinleme, etkinlik, dinleme etkinlikleri

AN INVESTIGATION OF LISTENING ACTIVITIES LIFELONG TURKISH 1-2-3 (6-12 YEARS) SET IN TURKISH TEACHING AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

If it is aimed to provide effective teaching of Turkish as a foreign language, essential priority should be given to listening skills. When the people who learn Turkish as a foreign language are children, the characteristics that should be sought in the textbooks also differ. Small groups in children's age; they need books supported by activities that include daily life, games, animation, and social interaction. This study aims to examine the listening activities of the "Lifelong Turkish 1-2-3 (6-12 Age)" set, which is used as a textbook in the field of teaching Turkish as a foreign language in the PIKTES project. In the research, the listening activities were examined in terms of the distribution of listening activities by number, explanation of the types of activities, the examination of the audio files, and their proportion with other books in the set. The books were analyzed one by one from the qualitative research approaches through document analysis, and the data were collected and induced. The study documents consist of 3 textbooks, 3 workbooks, and a teacher's guide book of the Lifelong Turkish set published by the General Directorate of Lifelong Learning. A total of 73 listening activities were included in the study. As a result of the examination, while listening to the skill of listening in the first textbook activity due to the high amount and variety, it was seen that the listening skill in the second textbook was neglected and should be improved in the third textbook. Increasing the listening activities in terms of quantity, diversifying the types of activities and developing them as qualities; It will make essential contributions to listening skill in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Turkish as a foreign language, course books, listening, activity, listening activities

GİRİŞ

Dil; duygu ve düşüncelerimizi bildirmemizi, insanlarla anlaşabilmemizi sağlayan en temel iletişim aracıdır. Bireyin aktif çabalarıyla, zihinsel becerileri geliştirerek ve başka bireylerle etkileşim kurularak dil öğrenilir. Dil öğrenme sürecindeki sosyal etkileşimin rolü önemli bir gerçektir (Güneş, 2009, s. 6). Geçmişten günümüze insanlar her zaman dil vasıtasıyla iletişim kurmuş yine dil vasıtasıyla insanlarla anlaşabilmiş, duygularını ifade edebilmiş ve sosyalleşebilmiştir. Doğuştan itibaren ailede ve çevrede edinilen ilk dil ana dildir. Zamanla meydana gelen değişiklikler ve farklılaşan ihtiyaçlar doğrultusunda ana dilinin yanında bir başka yabancı dil öğrenme zorunluluğu da doğmuştur.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte farklılaşan dünyada yabancı dil öğrenmenin önemi giderek daha çok artmıştır. Ayrıca iletişim ağını daha geniş alanlara yaygınlaştırmak için yabancı dil öğrenmek büyük bir ihtiyaç haline gelmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen bireylerin sayısı da her geçen gün artmakta; Türkçe bir dünya dili olma yolunda ilerlemektedir. 2011'de Suriye'de başlayan iç savaş sebebiyle ülkemize sığınan Suriyeli mültecilerle birlikte Türkçe öğrenmek isteyen birey sayısı büyük oranlarla artmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak dünyada ve Türkiye'de çok çeşitli sebeplerle Türkçe öğrenilmeye devam etmektedir. Bu amaçlarla Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten birçok kurum ve kuruluş öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Eğitim öğretim faaliyetlerine 1980'lerde başlayan TÖMER'ler ile 2009 yılında dünyada farklı farklı ülkelerde öğretim yapan Yunus Emre Enstitüsü ve sonrasında yine yurt dışında faaliyet gösteren, Türkiye Cumhuriyeti adına açılan Türkiye Maarif Vakfı yabancılara Türkçe öğretim faaliyetlerini büyük gelişmelerle sürdürmektedir.

Dünyanın her alanında bütün dilleri ortak bir payda da buluşturan Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metnini geliştirilmesiyle yabancılara Türkçe öğretimi de diğer bütün dillerin öğretimi gibi dünyanın her bölgesinde uygulanan şekliyle planlı ve sistemli bir hâle gelerek ortak bir çerçeve oluşturulmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetleri önemli bir hâl almış ve üzerinde durulması gereken bir konu hâline gelmiştir. Türkiye ve dünyada faaliyet gösteren Türkçe öğretim merkezlerinde çalışanların ve Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin eğitimi adına çalışmalar düzenlemek bir zorunluluk olmuştur (Büyükkız ve Hasırcı, 2013, s. 146). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında eğitim öğretim faaliyetleri geliştikçe kullanılan çeşitli öğretim materyallerinin güncellenmesi ve çeşitlenmesi ihtiyacı artmış bununla birlikte ders kitapları geliştirilmiştir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil hâkimiyetini sağlayabilmek için dört temel dil becerisi; okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin bütünleşik alanlar olarak birbiriyle bağlantılı şekilde geliştirilmesi amaçlanmalıdır (Aşçı ve Alican, 2020, s. 253). Her beceri diğer becerilerle bütünlük içinde olmalıdır, bir beceri diğerinden ayrı tutulamaz ve aynı oranda kullanılması gerekmektedir. Dinleme ve okuma becerisi aynı zamanda “anlama” becerileri olarak da adlandırılırken; yazma ve konuşma becerileri ise “ifade etme” becerileri olarak adlandırılmıştır. Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılacak becerilerin önemi büyüktür. Temel becerilerin etkin öğrenilmesi ve öğretilmesi ne kadar başarılı olursa yabancı dil öğrenimi de o kadar başarılı olur.

Dinleme öğretimi karmaşık bir süreç olarak tanımlanabilir. Temel olarak bireyin yabancı dil öğretiminde bu karmaşık süreçte dinleme becerilerini geliştirerek sözlü iletişim becerilerine işlevsellik kazandırılması hedeflenmektedir (Tabak ve Göçer, 2017, s. 401). Yabancı dil öğreniminin ana dili edinimi süreciyle benzer şekilde geliştiğini savunan görüşler dikkate alındığında bireyde öncelikli olarak dinleme becerisinin geliştirilmesi amaçlanmalıdır. Çünkü etkili ve verimli bir dinleme sağlanabilmesi için dinleme sürecinde zihinsel, fiziksel ve psikolojik süreçlerin farklı olarak devreye girmesi gerekir (Özbal ve Genç, 2019, s. 199). Dinleme becerisinin önemini artıran ise dil becerilerinin kazanılmasında temel oluşturması, öğrenme de en önemli araçlardan olması, iletişim kurmada fazlaca kullanılması nedeniyle yabancılara Türkçe öğretimi alanında ön plana çıkmıştır (Kaldırım ve Degeç, 2017, s. 19). Anlama becerilerinden biri olan dinlemenin iletişim sürecinde önemli olması ve öğrenmenin etkili yollarından biri olması, dil öğretiminde dinleme eğitimi göstermektedir (Tanrıku ve Gir, 2020, s. 1379). Bu doğrultuda düşünüldüğünde yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde dinleme becerisini geliştirmek öncelikli hedef olmalıdır. Dinleme yoluyla ilk olarak konuşma becerisini öğrenen birey daha sonra dinleme yoluyla edindiği kelime dağarcığını diğer becerileri geliştirmek için kullanabilir. Günlük hayatta da en çok kullanılan becerilerden biri olan dinleme bu yüzden yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde büyük önem taşımaktadır.

Yabancı dil öğretimi tarihinin eski olmasına rağmen; dinleme becerisinin geliştirilmesi gereken bir beceri olarak görülüp ders kitaplarında yer alması oldukça yenidir (Gün ve Alptekin, 2019, s. 1839). Özellikle temel düzeyde etkinlik olarak daha çok yer verilmesi gereken bir beceridir. Yabancı dil olarak Türkçe kitaplarında ise genel anlamda dinleme etkinlikleri göz ardı edilmektedir. Dinleme becerisinin öneminin gözlemlenmesi neticesinde yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetlerinde düzenlenecek olan ders kitapları özellikle temel düzeyde hazırlanacak olan ders kitapları bu bağlamda dinleme etkinliklerinin sayısını ve niteliğini artırmayı amaç edinmelidir.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti

Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği birçok kurumda ders kitapları hazırlanmış ve düzenlemelere devam eden ders kitapları bulunmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim

ders kitaplarından biri de “Hayat Boyu Türkçe” öğretim setidir. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve PIKTES projesi tarafından 2019 yılında basımı yapılan, ders kitabı niteliğinde olan “Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş)” öğretim seti bu alana katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

2011’de Suriye’de başlayan iç savaş sebebiyle ülkemize sığınan Suriyeli mültecilerin burada yaşamaya başlamasıyla birlikte yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim ve sosyal uyum sorunu ortaya çıkmıştır. Geçici koruma altına alınan çocukların Türkiye’deki eğitimlerini sağlamaya katkıda bulunmak, sosyal uyumlarına destek olabilmek için; 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ve bütçesi Avrupa Birliği tarafından “Türkiye’deki Mülteciler İçin Mali Yardım Programı (FRIT)” anlaşmasıyla karşılanan “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES)” yürürlüğe girmiştir. Bu amaçlarla 26 ilde sürdürülen PIKTES projesi geçici koruma altındaki çocuklara eğitim faaliyetlerini halen devam ettirmektedir (PIKTES,2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen geçici koruma altındaki çocukların eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla çalışmaları düzenleme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda proje tarafından çeşitli eğitim materyalleri oluşturulmaya başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve PIKTES projesi tarafından 2019 yılında basımı yapılan, ders kitabı niteliğinde olan “Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş)” öğretim seti bu alana katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. İncelenen kitapların belirtildiği üzere 6-12 yaş seviyesi dikkate alınarak hazırlanması ve hazırlanan kitaplardaki hitap edilen kitlenin çocuk olması, araştırmayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde eksik görülen bir alana yönelik katkı sağlaması bakımından önemli kılmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitapları dikkate alındığında genel itibariyle kitaplar yetişkinlere hitap edecek şekilde hazırlanmıştır. Bu sebeple Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen küçük yaş gruplarına hitap edebilecek ders kitapları sınırlı sayıda kaldığı söylenebilir. Yetişkinler için hazırlanan ders kitapları; etkinlikler, içerik, görseller veya daha birçok yönden küçük yaş seviyelerine kullanılacak ders kitaplarına kıyasla büyük farklılıklar göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kesim çocuk olduğu zaman ders kitaplarında aranması gereken özellikler de farklılaşmaktadır. Küçük yaş seviyelerindeki çocukların nasıl Türkçe öğrendikleri, Türkçe öğretim faaliyetleri yapılırken hangi yöntemlerden faydalandığı ve varsa ortaya çıkan güçlükler gibi konuların incelenmesi yaş düzeylerinin hepsinde daha planlı ve birbiriyle bütünleşik dil öğretim süreçleri planlanması boyutunda gerekli ve önem arz etmektedir (Çelebi, Ergül, Usta ve Mutlu 2019, s. 48). İçinde bulunduğu yaş grubu itibariyle oyun çağında olan çocuğa bir şeyler öğretmekten ziyade bir şeylerin sezdirilerek kavratılması amaç olmalıdır (Beyhan, 2018, s. 55). Yaş itibariyle oyun çağında olan küçük gruplar; içeriğinde günlük yaşamın, oyunların, canlandırma ve sosyal etkileşimin olduğu etkinliklerle desteklenmiş kitaplara ihtiyaç duymaktadırlar. Söz edilen kitle için hazırlanacak ders kitaplarında bu hususlara özellikle dikkat edilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Hayat Boyu Öğretim Seti, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1, 2.ve 3. Seviye Kurs Programlarına” uygun olarak Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin özellikleri, şartları, seviyeleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmiştir. Öğrenci kitabı ve çalışma kitabı üçer adet ve bir öğretmen kılavuz kitabı olmak üzere toplam yedi kitaptan oluşmaktadır. Ayrıca Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünce hazırlanan “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. 2. ve 3. Seviye Kurs Programları” ise “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi” ve dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak bütün kitaplar beşer üniteden oluşturulmuştur.

Yapılan araştırmalar doğrultusunda alan yazınına bakıldığında benzer araştırmalara rastlanmıştır. Aşçı ve Alican (2020) yaptıkları çalışmada dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik bir öğretim materyali geliştirmiş ve materyalin etkililiğini gözlemlemişlerdir. Halitoğlu (2018) ise yaptığı araştırmayı yabancılar Türkçe öğretim alanında

öğrencilerin ihtiyaç duydukları dinleme becerilerini belirleyip buna yönelik bir öğrenme ortamı hazırlamak amacıyla oluşturmuştur. Kaldırım ve Degeç (2017) araştırmasını B2 seviyesindeki öğrencilerin dinleme sorunlarını tespit etmek için oluşturmuştur. Gün ve Alptekin (2019) yaptıkları çalışmada A1 seviye ders kitaplarının dinleme etkinliklerini belirli ölçütlere göre incelemiştir. Özbal ve Genç (2019) araştırmalarında A1 ve A2 seviye ders kitaplarında kullanılan dinleme alıştırmalarını diğer beceri alanlarıyla karşılaştırmıştır. Tabak ve Göçer (2017) yaptıkları çalışmalarında A1-C1 düzey 5 kitabın dinleme etkinliklerini incelemiştir. Tanrikulu ve Gir (2020) araştırmalarında B1 seviyesi ders kitabındaki dinleme etkinliklerini incelerken; Tanrikulu ve Bakırdöğren (2020) ise araştırmalarında A1 seviyesi ders kitabının dinleme becerisi metinlerini değerlendirmiştir.

Çelebi, Ergül, Usta ve Mutlu (2019) ise “Türkiye ’ de Yabancılar Türkçe Öğretimi Alanında Hazırlanmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Meta - Analiz Çalışması” isimli araştırmalarında yabancılar Türkçe öğretimi alanındaki literatür taramasında ilkökul öğrencilerine ait yapılmış herhangi bir araştırma olmadığını belirtmiştir.

Kitapların yaş seviyesi olarak 6-12 Yaş arası dikkate alınarak hazırlanması, hitap edilen kitlenin çocuk olması yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında eksik olan bir alana katkı sunması açısından önem taşımaktadır. Çocukların günlük yaşantısı oyunlardır. Bundan yola çıkarak kitap; karşılıklı konuşma, canlandırma ve sosyal etkileşim yönünü kuvvetlendirecek türden etkinliklere sahiptir. Kitabın ön sözünde; çocuklar okuma-yazma öğrenene kadar dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık verildiği ve dil bilgisinin sadece hissettirilerek verildiği ifade edilmiştir.

Bu konunun tercih edilmesinin amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında eksik olduğu düşünülen bir alana katkı sağlamaktır. Bugüne kadar yapılan yabancılar Türkçe öğretimi alanındaki bilimsel çalışmaların genellikle hedef kitlesinin büyük yaş gruplarına uygun olarak oluşturulan ders kitaplarının olduğu, yetişkinlere yönelik çeşitli öğretim materyallerinin hazırlandığı ve bu hazırlanan öğretim materyalleri doğrultusunda araştırmalar yapıldığı görülmektedir. PIKTES projesi ve bu projenin hazırladığı öğretim materyalleri hakkında yeterli araştırmaların olmaması nedeniyle yapılan araştırmanın bu anlamda büyük önem gösterdiği savunulabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında hazırlanan ders kitaplarının genel olarak yetişkinlere göre hazırlandığı, küçük yaş gruplarına hitap edilen ders kitaplarının sınırlı sayıda kaldığı dikkate alınırsa Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında araştırmada incelenen kitapların bu anlamda önem arz ettiği söylenebilir. Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Öğretim Seti’nin yabancılar Türkçe öğretim alanında yeni olması, hedeflediği kitlenin küçük yaş grupları olması ve araştırmalar incelendiğinde set hakkında daha önce yapılmış herhangi bir araştırma olmaması da bu araştırmanın alanında benzer diğer araştırmalardan farklılaşması anlamında önemli olduğu savunulabilir.

YÖNTEM

Çalışmanın Amacı

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından PIKTES projesi iş birliğiyle ve PIKTES projesinde geçici koruma altında bulunan yabancı uyruklu küçük yaştaki öğrencilerin Türkçe öğrenimine katkı sunmak için hazırlanan; “Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş)” setinin dinleme etkinliklerinin incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmanın Alt Amaçları

1. İncelenen kitaplarda bulunan dinleme etkinliklerinin türleri nelerdir?
2. İncelenen kitaplarda bulunan dinleme etkinliklerinin ünitelere göre dağılım oranları nasıldır?

3. İncelenen kitaplarda bulunan dinleme metinlerindeki ses dosyalarının sayısal dağılımı nasıldır?
4. İncelenen kitaplarda bulunan dinleme etkinliklerinin, benzeri diğer kitaplara göre sayısal oranı ne kadardır?
5. İncelenen kitapların tamamında bulunan dinleme etkinliklerinin sayısal değerlerinin birbiriyle karşılaştırmalı olarak incelenmesi.

Çalışmanın Metodu

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2002, s. 140-143). Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş)" seti ders kitapları bu yöntemle incelenmiş ve dinleme etkinlikleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Doküman inceleme yöntemi tek başına da kullanılabilir. Bu çalışmada ise araştırmanın doğası gereği doküman incelemesi tek başına yeterli görülmüştür. Çalışmada dokümanlar incelenip veriler toplanmış ve çıkan bilgiler tablolastırılarak yorumlanmıştır.

Çalışmada Dokümanları

Çalışmada incelenen ders kitapları aşağıda belirtilmiştir:

- Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)
- Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)
- Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)
- Hayat Boyu Türkçe 2 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)
- Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)
- Hayat Boyu Türkçe 3 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)
- Hayat Boyu Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı (6-12 Yaş)

Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabında 45, Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabında 6, Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabında 7 ve Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabında 15 dinleme etkinliği bulunmaktadır. Ayrıca Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabında 17, Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabında 7 ve Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabında 15 tane olmak üzere CD üzerinde ses dosyası mevcuttur. Çalışma kapsamında kitaplardaki toplam 73 dinleme etkinliği ve CD de bulunan toplam 39 ses dosyası incelenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

1. Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş) Dinleme Etkinliklerine Yönelik Bulgular

"Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)" isimli kitap; "Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programlarına" uygun olarak Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin özellikleri, şartları, seviyeleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmiştir. "Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programı" ise "Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi" ve dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitabı niteliğindeki "Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)" isimli kitabın incelenmesine ilişkin bulgular verilmiştir. Kitap toplam 5 üniteden oluşmaktadır. Bu ünitelerdeki dinleme etkinlikleri ayrıntılı olarak incelenmiş ve açıklamalı olarak verilmiştir (Tablo 1). Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'nda dikkat edilmesi gereken kitabın dinleme etkinliklerinin tamamının dinleme metinlerinin verilmemiş olmasıdır. İncelenen kitapta etkinlik olarak 45 tane dinleme etkinliği bulunurken dinleme etkinliklerinin

yalnızca 17 tanesinde CD üzerinde ses dosyası ve Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda dinleme metni olarak yer verilmiştir. Dinleme metni verilmeyen diğer dinleme etkinliklerinin Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda öğretmen tarafından okunması yönünde yönergeler verilmiştir.

İncelenen “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabında bulunan dinleme etkinliklerinin, ünitelere göre türlerinin açıklamalı olarak incelenmesine yönelik bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” İsimli Ders Kitabında Bulunan Dinleme Etkinliklerinin, Ünitelere Göre Türlerinin Açıklamalı Olarak İncelenmesine Yönelik Bulgular

ÜNİTE	Başlık	Sayfa No	Etkinlik Adı	Açıklama	Dinleme Metni -Ses Dosyası
1.ÜNİTE: BEN VE YAKIN ÇEVREM	TANIŞALIM	13	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> Görseller okunur ve tekrar ettirilir. Selamlaşma ifadeleri vurgulanır. 	Var
		14	Dinle-Eşleştir	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur. Uygun görseller eşleştirilir. 	Yok
		15	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> Görseller okunur ve tekrar ettirilir. Nezaket ifadeleri vurgulanır. 	Yok
		16	Dinle-Konuş	<ul style="list-style-type: none"> “Merhaba” metni dinletilir. Benzer diyaloglar kurulur. 	Var
	NERELİSİN?	18	Dinle-Konuş	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur. “Nerelisin?” sorusu sorulur. 	Yok
		19	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur ve tekrar ettirilir. Kişi zamirleri vurgulanır. 	Yok
		20	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur. Hangi ülkeden oldukları sorulur. 	Yok
		21	Dinle-Canlandır	<ul style="list-style-type: none"> “Hoş geldin” metni dinletilir. Benzer diyaloglar canlandırılır. 	Var
	OKULUMUZ VE SINIFIMIZ	22	Dinle-Konuş	<ul style="list-style-type: none"> Konuşma balonları okunur. Sınıf eşyaları söylenip tekrar edilir. 	Yok
		23	Dinle-Eşleştir	<ul style="list-style-type: none"> Kelimeler dinletilir. Uygun görsellerle eşleştirilir. 	Var
		24	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur, tekrar edilir. Bu ne, Bu kim? soruları vurgulanır. 	Yok
		24	Dinle-Cevapla	<ul style="list-style-type: none"> Sorular okunur, cevap istenir. Bu at, bu kitap. 	Yok
		24	Dinle-Sor	<ul style="list-style-type: none"> Cevap okunur, soru istenir. Bu ne, Bu kim? 	Yok
		25	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> Diyaloglar okunur, tekrar edilir. Bu ne, Bu kim? Vurgulanır. 	Yok
		26	Dinle-Cevapla	<ul style="list-style-type: none"> “Ben ve Okulum” metni dinletilir. Metine ait sorular cevaplanır. 	Var
		27	Dinle-Boya-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> Tekil ve çoğul görseller okunur, tekrar edilir ve boyanır. 	Yok
	DEĞERLENDİRME	29	Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> Sorular okunur görsel anlatılır. Görsellerde uygun olan işaretlenir. 	Yok
	GEZ-GÖR	31	“Balıklı Göl”	<ul style="list-style-type: none"> Karagöz ve Hacivat metni dinletilir. Canlandırmaları istenir. 	Var

2.ÜNİTE: ALFABEYİ ÖĞRENIYORUM	ALFABEYİ ÖĞRENELİM	35-53	Boya-Dinle-Oku-Yaz	<ul style="list-style-type: none"> Harflerle ilgili şarkılar dinletilir. Harfler söylenir ve tekrar ettirilir. 	Yok
		56	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> “Sesler” şiiri okunur. Harfler görsellerle eşleştirilir. 	Yok
		57	Dinle-Söyle-Boya	<ul style="list-style-type: none"> “Ali Babanın Çiftliği” şarkısı dinletilerek görsel boyatılır. 	Var
		59	Dinle-Oku-Tamamla	<ul style="list-style-type: none"> “Alfabe” şiiri okunur ve boşlukları tamamlanır. 	Yok
	DİNLE-SÖYLE EĞLEN	61	Dinle-Söyle-Eğlen	<ul style="list-style-type: none"> “Alfabe Çorbası” oyunu oynatılır. Harf söylenir, kelime üretilir. 	Yok
	GEZ-GÖR	62	“Peri Bacaları”	<ul style="list-style-type: none"> Karagöz ve Hacivat metni dinletilir. Kendi ülkelerinde bir yer tanıtılır. 	Var
3.ÜNİTE: GÜNLÜK YAŞAM	AİLEM VE EVİM	64	Dinle-Konuş	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur. Aile bireyleri hakkında konuşulur. 	Yok
		67	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> “Ailem” metni dinletilir. Sahiplik ekleri vurgulanıp söylenir. 	Var
		69	Dinle-Canlandır	<ul style="list-style-type: none"> “Bugün Bayram” şarkısı dinletilir. Bayram ziyareti canlandırılır. 	Yok
	ÇEVREMİZ	74	Dinle-Konuş	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur, tekrar ettirilir. Mekân isimleri vurgulanır. 	Yok
		75	Dinle-Yaz	<ul style="list-style-type: none"> Kelimeler dinletilir. Görsellerin altına uygun kelimeler yazılır. 	Var
		77	İncele-Dinle-Oku	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur, örnek verilir. “-mı, -mi” soru ekleri vurgulanır. 	Yok
		81	İncele-Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur, örnek verilir. Yer-yön kelimeleri vurgulanır. 	Yok
	GEZ-GÖR	90	“Mevlana”	<ul style="list-style-type: none"> Karagöz ve Hacivat metni dinletilir. Canlandırmaları istenir. 	Var
4.ÜNİTE: ZAMAN VE MEKÂN	ZAMAN	92	İncele-Dinle-Anlat	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur, tekrar ettirilir. Bir gün içinde ne yaptığı sorulur. 	Yok
		93	Dinle-Bul-Yaz	<ul style="list-style-type: none"> Kelimeler dinletilir. Görsellerin altındaki boşluklara yazılır. 	Var
		95	Dinle-Eşleştir	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler dinletilir. Uygun görsellerle eşleştirilir. 	Var
	GÜNLER	100	Dinle-Oku-Canlandır	<ul style="list-style-type: none"> Günlerle ilgili metin okunur. Canlandırmaları istenir. 	Yok
	MEKÂNLAR	107	Dinle-Söyle	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur, örnek verilir. Mekânlar vurgulanarak söylenir. 	Yok
		108	Dinle-Yaz	<ul style="list-style-type: none"> Mekân adları dinletilir. Görsellerin altındaki boşluklara yazılır. 	Var
	GEZ-GÖR	115	“Nasrettin Hoca”	<ul style="list-style-type: none"> Karagöz ve Hacivat metni dinletilir. Canlandırmaları istenir. 	Var
ÜNİTE: VÜCUDUMUZ	VÜCUDUMUZ	118	İncele-Dinle-	<ul style="list-style-type: none"> Vücudumuzun bölümleri söylenir, tekrar ettirilir. 	Yok

		Söyle		
	119	Dinle-Yaz	<ul style="list-style-type: none">Kelimeler dinletilir. Görsellerin altındaki boşluklara yazılır.	Var
KİŞİSEL BAKIM	125	Dinle-Oku-Söyle	<ul style="list-style-type: none">Banyodaki Sesler diyalogu okunur.Tekrar etmeleri istenir.	Yok
	126	Dinle-İncele-Yaz	<ul style="list-style-type: none">Kişisel bakımla ilgili kelimeler dinletilir. Görsellerin altına yazılır.	Var
	131	Dinle-Oku	<ul style="list-style-type: none">Diyalog sahiplik ekleri hissettirilerek okunur.	Yok
GEZ-GÖR	136	"Eyüp Sultan"	<ul style="list-style-type: none">Karagöz ve Hacivat metni dinletilir.Canlandırmaları istenir.	Var

Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'nda bulunun 5 ünitenin her birinin sonunda dinleme etkinliği olarak verilen "Gez-Gör" etkinliği; milli kültürel değerlerimizi yansıtan Karagöz ve Hacivat diyalogları ile seslendirilmiş ve kültür aktarımı yapılmıştır. Tablo 1'e bakıldığında 1.Ünite olan "Ben ve Yakın Çevrem" ünitesinde 18 dinleme etkinliği 5 başlık içinde dağılmıştır. "Tanışalım" alt başlığında verilen 4 dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar etme, konuşma ve eşleştirme gibi etkinlikler; selamlaşma, nezaket ve tanışma ifadelerini içeren günlük yaşam çerçevesinde şekillenmiş konulardan oluşmaktadır.

Dinleme etkinliklerinin 2 tanesinde dinleme metni/ses dosyası bulunurken 2 tanesinin öğretmen tarafından seslendirilmesi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda yönerge olarak verilmiştir. Nerelisin?" alt başlığında verilen 4 dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar etme, konuşma ve canlandırma gibi etkinlikler; nerelisin, hangi ülkedensin ve kişi zamirlerinin sezdirildiği ifadelerden oluşan konulardan seçilmiştir. Dinleme etkinliklerinin 1 tanesinde dinleme metni/ses dosyası bulunurken 3 tanesinin öğretmen tarafından seslendirilmesi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda yönerge olarak verilmiştir. "Okulumuz ve Sınıfımız" alt başlığında verilen 8 dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar etme, konuşma, sorma, cevaplama, boyama ve eşleştirme gibi etkinliklerle; okul ve sınıf eşyaları günlük yaşamdan seçilerek verilmiştir. "Bu ne, Bu kim?" soruları ve tekil-çoğul dilbilgisi ifadeleri sezdirilerek vermeye çalışılmıştır. Dinleme etkinliklerinin 2 tanesinde dinleme metni/ses dosyası bulunurken 6 tanesinin öğretmen tarafından seslendirilmesi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda yönerge olarak verilmiştir. "Değerlendirme" bölümünde ünite sonu değerlendirme sorularının öğretmen tarafından okunarak öğrencilerden cevaplama ve uygun görsellerin işaretlenmesi istenmiştir. Gez-Gör etkinliğinde Karagöz ve Hacivat diyalogu ile Urfa Balıklı Göl hakkında bilgi verilip canlandırmaları istenmiş, kültür aktarımı yapılmıştır.

2. Ünite olan "Alfabeyi Öğreniyorum" ünitesinde 6 dinleme etkinliği 3 başlık içinde dağılmıştır. "Alfabeyi Öğrenelim" alt başlığında verilen 4 dinleme etkinliğinde harfleri dinleme, dinlediğini tekrar etme, okuma, yazma, boyama gibi etkinliklerle; alfabeyi öğrenme ve okuma yazma öğretimi üzerine derinleştirilmiştir. Şiir okunurken boşlukları tamamlama, şarkı dinlerken söyleme gibi etkinlikler de ünite sonlarına doğru bulunmaktadır. Dinleme etkinliklerinin 1 tanesinde dinleme metni/ses dosyası bulunurken 3 tanesinin öğretmen tarafından seslendirilmesi veya harflerle ilgili bulunan ses içeriklerinin dinletilmesi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda yönerge olarak verilmiştir. "Dinle-Söyle-Eğlen" alt başlığında bulunan dinleme etkinliğinde dinleme metni/ses dosyası bulunmazken alfabe çorbası isimli oyunun oynatılması esnasında öğretmen tarafından seslerin söylenmesi ve kelime üretilmesi esasına dayalı bir dinleme etkinliği oluşturulmuştur. "Gez-Gör" alt başlığında bulunan Karagöz ve Hacivat diyalogu dinletilerek Nevşehir Peribacaları hakkında bilgi verilip kendi ülkeleri hakkında bilgi vermeleri istenmiş aynı zamanda kültür aktarımı yapılmıştır.

3. Ünite olan “Günlük Yaşam” ünitesinde 8 dinleme etkinliği 3 başlık içinde dağılmıştır. “Ailem ve Evim” alt başlığında verilen 3 dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar etme, konuşma ve canlandırma gibi etkinliklerle; aile bireyleri, günlük yaşam konularında bilgi verilmiş, sahiplik eklerine vurgu yapılmış ve “Bugün Bayram” şarkısıyla bayram ziyareti canlandırmaları istenmiştir. Dinleme etkinliklerinin 1 tanesinde dinleme metni/ses dosyası bulunurken 1 tanesinin öğretmen tarafından seslendirilmesi 1 tanesinin de şarkının bulunup dinletilmesi Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda yönerge olarak verilmiştir. “Çevremiz” alt başlığında verilen 4 dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar etme, konuşma, boşluklara yazma, okuma gibi etkinliklerle; mekân isimlerini öğretme üzerinde durulmuş, “-mı, -mi” soru eklerine ve yer-yön ifadelerine vurgular yapılmıştır. . Dinleme etkinliklerinin 1 tanesinde dinleme metni/ses dosyası bulunurken 3 tanesinin öğretmen tarafından seslendirilmesi Kılavuz Kitabı’nda yönerge olarak verilmiştir. . “Gez-Gör” etkinliğinde Karagöz ve Hacivat diyalogu ile Mevlana hakkında bilgi verilip canlandırmaları istenmiş ayrıca kültür aktarımı yapılması sağlanmıştır.

4. Ünite “Zaman ve Mekân” ünitesinde 7 dinleme etkinliği 4 başlıkta verilmiştir. “Zaman” başlığı altında verilen 3 dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar etme, yazma ve eşleştirme gibi dinleme etkinlikleriyle; gün içerisinde yaşadıklarını anlatma ve günlük yaşamda kullandığı ifadeleri tekrarlama üzerinde durulmuştur. 2 dinleme etkinliğinde dinleme metni/ses dosyası bulunurken biri öğretmen tarafından seslendirilmesi istenmiştir. “Günler” başlığı altında bulunan dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar okuması ve günlerle ilgili bir canlandırma yapılması istenmiştir. “Mekânlar” başlığında ise 2 dinleme etkinliği dinlediğini tekrar etme ve verilen mekân görsellerinin altındaki boşlukları tamamlama şeklindedir. Bir dinleme etkinliğinde dinleme etkinliği/ses dosyası mevcuttur. Ünite sonunda “Gez-Gör” etkinliğinde Karagöz ve Hacivat diyalogu ile Nasrettin Hoca hakkında bilgi verilip canlandırmaları istenerek kültür aktarımı yapılmıştır.

Son ünite olan 5.Ünite “Dış Görünüş ve Kişisel Bakım” ünitesinde 6 dinleme etkinliği 3 ayrı başlıkta incelenmiştir. “Vücudumuz” başlığında bulunan 2 dinleme etkinliği vücudumuzun bölümleri üzerinde durmuş; dinlediğini tekrar etme ve vücut bölümlerinde bulunan boşlukları yazma şeklinde oluşturulmuş ayrıca bir dinleme etkinliğinin dinleme metni/ses dosyası verilmiştir. “Kişisel Bakım” başlığında 3 dinleme etkinliği kişisel bakım eşyaları üzerinde durarak dinlediğini tekrar etme ve kişisel bakım eşyalarını tamamlama şeklinde düzenlenmiş, sahiplik ekleri vurgulanmıştır. “Gez-Gör” etkinliğinde Karagöz ve Hacivat diyalogu ile Eyüp Sultan hakkında bilgi verilip canlandırmaları istenerek yine bir kültür aktarımı yapılmıştır.

İncelenen “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabında bulunan dinleme etkinliklerinin ünitelere göre sayısal dağılımları Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Sayısal Dağılımı

Şekil 1’de verilen bilgilere göre incelenen kitapta 1.Ünite olan “Ben ve Yakın Çevrem” de 18 tane dinleme etkinliğiyle en çok dinleme etkinliğine sahipken; 3.Ünite “Günlük Yaşam” 8 dinleme etkinliği, 4.Ünite “Zaman ve Mekân” 7 dinleme etkinliği, 2.Ünite “Alfabeyi Öğreniyorum” ve

5.Ünite “Dış Görünüş ve Kişisel Bakım” 6 tane dinleme etkinliğiyle onu takip etmiştir. Kitabın tamamında toplam 45 dinleme etkinliği bulunurken, toplam 17 dinleme etkinliğinde dinleme metni/ses dosyasına yer verilmiştir. Her dinleme etkinliğinde dinleme metni/ses dosyası bulunmaması dikkat çekmektedir. Dinleme metni/ses dosyası bulunmayan dinleme etkinlikleri Öğretmen Kılavuz Kitabında yönerge olarak verilmiştir.

“Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabının ünitelere göre dinleme etkinliklerinin yüzdesel dağılım oranları ise Şekil 2’de belirtilmiştir.

Şekil 2. Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Yüzdesel Dağılımı

Verilen bilgiler dikkate alındığında Şekil 2’ye göre; 1.Ünite olan “Ben ve Yakın Çevrem” ünitesi %40 oranla diğer ünitelere kıyasla en büyük oranda dinleme etkinliğine sahip olduğu görülmüştür. 3.Ünite “Günlük Yaşam” %18, 4.Ünite “Zaman ve Mekân” %16, 2.Ünite “Alfabeyi Öğreniyorum” ve 5.Ünite “Dış Görünüş ve Kişisel Bakım” üniteleri ise %13 oranlarla ilk ünitenin gerisinde kalmıştır.

“Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” verilen bilgiler ışığında genel olarak yorumlanacak olursa; kitabın içeriğinde bulunan dinleme etkinliklerinde iletişimsel dil yaklaşımının esas alındığı gözlemlenmiştir. Dilin temel işlevinin karşılıklı iletişim olduğunu varsayan iletişimsel yaklaşımın ilkeleri ve hitap edilen kitlenin yaş seviyesi itibarıyla çocuk olmasından dolayı dinleme etkinliklerinin konularını; günlük yaşam, karşılıklı konuşma, canlandırma, sosyal etkileşim ve oyunlar oluşturmaktadır. Öğrencilere genellikle dinleme yapılırken kullanılan etkinlikler; boşluk tamamlama, eşleştirme, canlandırma, tekrar etme, boyama şeklinde olmuştur.

Kitabın genelindeki dinleme etkinliklerine bakacak olunursa dil sade, açık ve anlaşılır şekilde basit ifadelerden oluşmuştur. Dinleme etkinliklerine ait görsellerde yaş seviyesi göz ardı edilmemiş ve seviyeye hitap edecek tarzda basit, sade anlaşılır bir düzenleme yapılmıştır. İçerik seviyeye hitap etmekte ve hayal dünyasını geliştirecek türde görsellere yer verecek şekilde hazırlanmıştır. CD üzerindeki ses dosyaları açık, sade, anlaşılır bir şekilde profesyonel ortamlarda seslendirilmiştir. Dilbilgisi iletişimsel yaklaşımın esaslarında olduğu gibi sezdirilerek verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca yine esas alınan dil yaklaşımına bağlı kalınarak canlandırma etkinliklerine ağırlık verilmiştir. Rol yapma ve drama gibi oyun temelli aktivitelerle yapılan dil öğretimi, günümüzde kullanılan en motive edici metotlardandır (Arslan ve Gürsoy, 2011, s. 111). Özellikle temel seviye ve yaş itibarıyla 6-12 yaş seviyesi düşünüldüğünde oyun çağında olan çocuklara yapılacak dil öğretiminde kullanılabilecek en etkili yöntemlerden birinin canlandırma olduğu söylenebilir. Ünite sonlarında “Gez-Gör” etkinliği kapsamında kullanılan Hacivat Karagöz diyaloglarıyla dinleme ve canlandırma yapılarak etkili dil öğretimi sağlanmaya çalışılmış, konu itibarıyla kültürel unsurlar barındıran etkinlikler kültür aktarımı açısından da katkı sunmuştur.

Diğer dinleme etkinliklerinde de yer yer dinlediğini canlandırma yöntemi kullanılmıştır. Kültür aktarımı dinleme etkinliklerinde milli kültürel öğelerimize yer verirken aynı zamanda ortak kültürel unsurlara da yer verilmiştir.

İncelenen kitabın en belirgin özelliği dinleme etkinliklerinin yoğun olarak verilmesidir. Kitapta 45 tane dinleme etkinliğinin bulunması dinleme etkinliğine büyük önem verildiğini göstermektedir. Yaş seviyesinin 6-12 olarak seçilmesi dinleme etkinliğine verilen önemin bir nedeni olarak söylenebilir. Şekil 1’de bulunan dinleme etkinliklerinin sayısal dağılımı incelenirse sözü edilen kitabın 1.Ünitesi olan “Ben ve Yakın Çevrem” ünitesi diğer ünitelere oranla 18 etkinlikle ve Şekil 2’de bulunan dinleme etkinliklerinin yüzdesel oranları göz önünde bulundurulduğunda %40 oranla en büyük paya sahiptir. Kitapta bulunan diğer 4 ünite dinleme etkinliğinin sayısal ve yüzdelik oranlarına bakıldığında kendi aralarında benzer oranlara sahip olduğu ifade edilebilir. Diğer ünitelerde dinleme etkinlik sayılarının azalmasını okuma-yazma öğretiminin 2. Üniteye başlamasıyla ilişkilendirilebilir. 2. Ünite olan “Alfabeyi Öğreniyorum” tamamen alfabe öğretimi ve okuma-yazma öğretimi için ayrılmış, bununla birlikte dinleme etkinliklerine de yer verilmiştir.

En büyük oranla 1. Ünitenin diğer ünitelere göre en büyük paya sahip olmasındaki en büyük nedenlerin ise; hitap edilen kitlenin yaş seviyesinin dikkate alınması ve buna yönelik okuma-yazma öğretiminin henüz gerçekleşmemesinden kaynaklı olarak dinleme ve konuşma eğitimine ağırlık verilmesi olduğu gözlemlenmiştir. Anlamlandırma becerileri gelişmeden üst düzey üretim beklenen dil öğrencileri başarısızlık hissi yaşayabilir, hedef dile ilgisini yitirip motivasyonu düşebilir (Dalioglu, 2018, s. 47). Küçük yaş gruplarındaki öğrenci okula yeni başladığı varsayılırsa okuma-yazmayı öğrenene kadar öncelikli ve ağırlıklı olarak dinleme ve konuşma becerilerine önem verilmesi hedeflenmiştir. Sözü edilen üniteye, ünite sonu değerlendirmesi dahi yine bu sebeplerden dolayı öğretmen tarafından sesli bir şekilde okunması ve öğrenci tarafından işaretlenmesi şeklinde bir değerlendirme süreci tercih edilerek gerçekleştirilmiştir.

Dinleme etkinlikleri kitabın genelinde ünitelere düzenli olarak dağılmamış, belirli bir bölümle ilişkilendirilmemiştir. Bu anlamda dinleme etkinlikleri ünitelerde belli bir standart oluşturamamıştır. Her dinleme etkinliğinde dinleme metni/ses dosyasının bulunmaması da dikkat çekmektedir.

2. Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş) Dinleme Etkinliklerine Yönelik Bulgular

“Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)” isimli kitap; “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programlarına” uygun olarak Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin özellikleri, şartları, seviyeleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmiştir. “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programı” ise “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi” ve dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı’nda dikkat edilmesi gereken kitabın dinleme etkinliklerinde dinleme metinlerinin verilmemiş olmasıdır. İncelenen kitapta etkinlik olarak 6 tane dinleme etkinliği bulunurken dinleme etkinlikleri CD üzerinde ses dosyası ve Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda dinleme metni olarak yer verilmemiştir. Dinleme metni verilmeyen dinleme etkinliklerinin Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda öğretmen tarafından okuması yönünde yalnızca yönergeler verilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çalışma kitabı niteliğindeki “Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)” isimli kitabın incelenmesine ilişkin bulgular verilmiştir. Kitap “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabının çalışma kitabı şeklinde düzenlenmesiyle oluşturulmuş ve öğrenci kitabıyla benze şekilde toplam 5 üniteden

oluşmaktadır. Bu ünitelerdeki dinleme etkinlikleri ayrıntılı olarak incelenmiş ve açıklamalı olarak verilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. “Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)” İsimli Çalışma Kitabında Bulunan Dinleme Etkinliklerinin, Ünitelere Göre Türlerinin Açıklamalı Olarak İncelenmesine Yönelik Bulgular

ÜNİTE	Başlık	Sayfa No	Etkinlik Adı	Açıklama
1.ÜNİTE: BEN VE YAKIN ÇEVREM	TANIŞALIM	14	Dinle-İşaretle	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur. Karşılaşma ve vedalaşma anı işaretlenir.
	OKULUMUZ VE SINIFIMIZ	18	Dinle-İşaretle	<ul style="list-style-type: none"> “Okulumu Seviyorum” metni okunur. Doğru-Yanlış işaretlemeleri istenir.
		20	Dinle-Eşleştir	<ul style="list-style-type: none"> İfadeler okunur. Uygun görsellerle eşleştirilir.
		21	Dinle-Eşleştir	<ul style="list-style-type: none"> Kelimeler okunur. Uygun görsellerle eşleştirilir.
2.ÜNİTE: ALFABEYİ ÖĞRENIYORUM	ALFABEYİ ÖĞRENELİM	36	Dinle-Oku-Boya	<ul style="list-style-type: none"> “Bizim Çiftlik” metni okunur. Boyama yapılır.
5.ÜNİTE: DIŞ GÖRÜNÜŞ VE KİŞİSEL BAKIM	VÜCUDUMUZ	89	Dinle-Boya	<ul style="list-style-type: none"> Uzun-kısa, şişman-zayıf ifadeleri söylenir. Hayvan görselleri boyanır.

Tablo 2’ye bakıldığında 1. Ünite olan “Ben ve Yakın Çevrem” ünitesinde 4 dinleme etkinliği 2 başlık içinde dağılmıştır. “Tanışalım” alt başlığında verilen dinleme etkinliğinde dinlediğini işaretleme etkinliği ile karşılaşma ve vedalaşma ifadelerini içeren selamlaşma konusu işlenmiştir. “Okulumuz ve Sınıfımız” alt başlığında verilen 3 dinleme etkinliğinde dinlediğini işaretleme ve eşleştirme gibi etkinliklerle; okul ve sınıf eşyaları günlük yaşamdan seçilerek verilmiştir. 2.Ünite olan “Alfabeyi Öğreniyorum” ünitesinde 1 dinleme etkinliği “Alfabeyi Öğrenelim” alt başlığında verilen metni dinleme, okuma ve boyama üzerinedir. Son ünite olan 5. Ünite “Dış Görünüş ve Kişisel Bakım” ünitesinde 1 dinleme etkinliği “Vücudumuz” başlığında “uzun-kısa, zayıf-şişman” ifadeleri üzerinde durmuş; dinlediğini tekrar etme ve boyama olarak düzenlenmiştir.

İncelenen “Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)” kitabında bulunan dinleme etkinliklerinin ünitelere göre sayısal dağılımları Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3. Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Sayısal Dağılımı

Şekil 3'te verilen bilgilere göre incelenen kitapta 1. Ünite olan "Ben ve Yakın Çevrem" de 4 tane dinleme etkinliğiyle en çok dinleme etkinliğine sahipken; 2. Ünite "Alfabeyi Öğreniyorum" ve 5. Ünite "Dış Görünüş ve Kişisel Bakım" 1 tane dinleme etkinliği, 3. Ünite "Günlük Yaşam" ve 4. Ünite "Zaman ve Mekân" ünitelerinde ise hiç dinleme etkinliği bulunmadığı görülmektedir. Kitabın tamamında toplam 6 dinleme etkinliği bulunurken, dinleme etkinliklerinde dinleme metni/ses dosyasına yer verilmemiştir.

"Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)" isimli kitabın ünitelere göre dinleme etkinliklerinin yüzdesel dağılım oranları ise Şekil 4'te belirtilmiştir.

Şekil 4. Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Yüzdesel Dağılımı

Şekil 4'e göre; 1. Ünite olan "Ben ve Yakın Çevrem" ünitesi %67 oranla diğer ünitelere kıyasla en büyük oranda dinleme etkinliğine sahip olduğu görülmektedir. 2. Ünite "Alfabeyi Öğreniyorum" ve 5. Ünite "Dış Görünüş ve Kişisel Bakım" ünitelerinin ise benzer oranlara sahip olduğu ifade edilebilir. 3. Ünite "Günlük Yaşam" ve 4. Ünite "Zaman ve Mekân" ünitelerinde dinleme etkinliği bulunmamaktadır.

"Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)" genel olarak kitabın içeriğinde bulunan dinleme etkinliklerinde iletişimsel dil yaklaşımının esas alındığı gözlemlenmiştir. Dilin temel işlevinin karşılıklı iletişim olduğunu varsayan iletişimsel yaklaşımın ilkeleri ve hitap edilen kitlenin yaş seviyesi itibarıyla çocuk olmasından dolayı dinleme etkinliklerinin konularını; günlük yaşam, karşılıklı konuşma, canlandırma, sosyal etkileşim ve oyunlar oluşturmaktadır. Dinleme yapılırken kullanılan etkinlikler; eşleştirme, canlandırma, tekrar etme, boyama, doğru yanlış tarzı işaretleme şeklinde oluşturulmuştur.

İncelenen kitaptaki dinleme etkinliklerine genel olarak bakacak olunursa dil ve görseller içerikle uyumlu, yaş seviyesine hitap eden; sade, açık, basit ve anlaşılabilir içerikler sunmuştur. Dilbilgisi iletişimsel yaklaşımın esaslarında olduğu gibi sezdirilerek verilmeye çalışılmıştır.

Kitabın en belirgin özelliği dinleme etkinliklerinin çok az ve ünitelere göre düzensiz bir dağılımla verilmesidir. Kitapta toplam 6 tane dinleme etkinliği bulunmaktadır. Şekil 3'te bulunan dinleme etkinliklerinin sayısal dağılımı incelenirse sözü edilen kitabın 1. Ünitesi olan "Ben ve Yakın Çevrem" ünitesi diğer ünitelere oranla 4 etkinlikle ve Şekil 2'de bulunan dinleme etkinliklerinin yüzdesel oranları göz önünde bulundurulduğunda %67 oranla en büyük paya sahiptir. Kitapta bulunan diğer 2 ünite dinleme etkinliğinin sayısal ve yüzdelik oranlarına bakıldığında kendi aralarında benzer oranlara sahipken diğer 2 ünitenin dinleme etkinliği bulunmamaktadır.

En büyük oranla 1. Ünitenin diğer ünitelere göre etkinlik sayısının fazla olması kitabın bağlı bulunduğu ders kitabına benzer nedenlerden olduğu söylenebilir. Hitap edilen kitlenin yaş seviyesinin dikkate alınmasından ve buna yönelik okuma-yazma öğretiminin henüz gerçekleşmemesinden kaynaklı olarak dinleme ve konuşma eğitimi ağırlık verilmiş olduğu ifade edilebilir.

Dinleme etkinlikleri kitabın genelinde ünitelere düzenli olarak dağılmamış, belirli bir bölümle ilişkilendirilmemiştir. Bu anlamda dinleme etkinlikleri ünitelerde belli bir standart oluşturamamıştır.

“Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)” isimli kitap ilişkili bulunduğu ders kitabı olan “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabı ile benzer niteliklere sahip ve bu ders kitabını desteklemek amacıyla oluşturulmuş bir çalışma kitabı niteliğindedir. Öğrenci kitabına ve derste işlenen konulara katkı sunmak amacıyla çalışma kitapları oluşturulmuştur. Bu çalışma kitabında dinleme etkinliğinin sayısal olarak az olmasının sebebi bağlı olduğu ders kitabında dinleme etkinliklerinin sayısal olarak çok olması ve incelenen kitabın öğrenci kitabını desteklemesiyle açıklanabilir. Bu durumda çalışma kitabı ile öğrenci kitabı birlikte olarak ele alınabilir ve dinleme etkinlikleri öğrenci kitabıyla birlikte tamamlayıcı olarak değerlendirilebilir.

3. Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş) Dinleme Etkinliklerine Yönelik Bulgular

“Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” isimli kitap; “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye Kurs Programlarına” uygun olarak Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin özellikleri, şartları, seviyeleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmiştir. “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye Kurs Programı” ise “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi” ve dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitabı niteliğindeki “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” isimli kitabın incelenmesine ilişkin bulgular verilmiştir. Kitap toplam 5 üniteden oluşmaktadır. Bu ünitelerdeki dinleme etkinlikleri ayrıntılı olarak incelenmiş ve açıklamalı olarak verilmiştir (Tablo 3). Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı’nda kitabın dinleme etkinliklerinin tamamının dinleme metinleri ve ses dosyaları verilmiştir. İncelenen kitapta etkinlik olarak 7 tane dinleme etkinliği bulunurken dinleme etkinliklerinin hepsinde CD üzerinde ses dosyası ve Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda dinleme metni olarak yer verilmiştir.

Dinleme etkinlikleri her üniteye bir veya iki tane dinleme etkinliği olacak şekilde dağılım göstermiş, ünitenin bölümlerinde bir standart yakalayamamıştır. “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabının bağlantılı olduğu “Hayat Boyu Türkçe 2 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)” kitabında herhangi bir dinleme etkinliğine yer verilmemiş, dinleme etkinlikleri incelenen kitabın öğrenci kitabıyla sınırlı kalmıştır.

“Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” isimli ders kitabında bulunan dinleme etkinliklerinin, ünitelere göre türlerinin açıklamalı olarak incelenmesine yönelik bulgular verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” İsimli Ders Kitabında Bulunan Dinleme Etkinliklerinin, Ünitelere Göre Türlerinin Açıklamalı Olarak İncelenmesine Yönelik Bulgular

ÜNİTE	Başlık	Sayfa No	Etkinlik Adı	Açıklama
1.ÜNİTE: TEMEL İHTİYAÇLAR	İÇECEKLER	23	Dinleyelim-Cevaplayalım	• “Hafta Sonu” metni dinletilir. Metinle ilgili kısa cevaplı sorular cevaplanır.
2.ÜNİTE: MESLEKLER	MESLEKLER	40	Dinleyelim-Tamamlayalım	• Mesleklerle ilgili metin dinletilir. Metindeki boşluklar uygun kelimelerle tamamlanır.
		40	Dinleyelim-Tamamlayalım	• Mesleklerle ilgili metin dinletilir. Metindeki boşluklar uygun kelimelerle tamamlanır.

3.ÜNİTE: ZAMAN VE MEKÂN	SAATLER VE SAYILAR	60	Dinleyelim-Cevaplayalım	<ul style="list-style-type: none"> “Hadi Maça” metni dinletilir. Metinle ilgili kısa cevaplı sorular yapılır.
4.ÜNİTE: ALİŞVERİŞ	PARA	87	Dinleyelim-Tamamlayalım	<ul style="list-style-type: none"> “İyi Günler” metni dinletilir. Boşluklar uygun kelimelerle tamamlanır. Doğru-yanlış soruları yapılır.
5.ÜNİTE: HASTALIKLAR ALİŞKANLIKLAR	HASTALIKLAR	114-115	Dinleyelim-Tamamlayalım	<ul style="list-style-type: none"> Metin dinletilir, boşluklar uygun sözcüklerle tamamlanır. Metinle ilgili soru-cevap etkinliği yapılır.
	ALİŞKANLIKLAR	127	Dinleyelim-Tamamlayalım	<ul style="list-style-type: none"> Metin dinletilir, boşluklar uygun sözcüklerle tamamlanır. Metinle ilgili soru-cevap etkinliği yapılır.

Tablo 3’e bakıldığında 1. Ünite olan “Temel İhtiyaçlar” ünitesindeki “İçecekler” alt başlığında verilen dinleme etkinliği dinlediği metinden hareketle cevaplama şeklinde kısa cevaplı test olarak düzenlenmiştir; “Hafta Sonu” konulu dinleme metni günlük yaşam çerçevesinde şekillenmiş konulardan oluşmakta ve içecek isimlerine vurgu yapılmaktadır.

2. Ünite olan “Meslekler” ünitesinde 2 dinleme etkinliği yine “Meslekler” alt başlığında verilen 2 dinleme etkinliğinde dinleme sırasında metinde boş olan yerleri tamamlama şeklinde oluşturulmuş; meslekler konusu üzerinde durulmuştur.

3. Ünite olan “Zaman ve Mekân” ünitesinde “Saatler ve Sayılar” alt başlığında verilen dinleme etkinliğinde dinlenen metinle ilgili soruların cevaplanması şeklinde soru-cevap etkinliği düzenlenmiş; “Hadi Maça” metniyle saatler ve sayılar konusu, zamanla ilgili kalıp ifadeler şeklinde konular okul çevresinde şekillenmiştir.

4. Ünite “Alışveriş” ünitesinde “Para” başlığı altında verilen dinleme etkinliğinde dinleme sırasında metni tamamlama ve dinleme sonrası doğru-yanlış şeklinde oluşturulan testlerle; “İyi Günler” isimli metin dinletilerek kırtasiye ortamında geçen bir alışveriş diyalogu karşılıklı konuşma şeklinde verilmiştir.

Son ünite olan 5. Ünite “Hastalıklar-Alışkanlıklar” ünitesinde 2 dinleme etkinliği 2 ayrı başlıkta incelenmiştir. “Hastalıklar” başlığında bulunan dinleme etkinliği hastalıklar konusu üzerinde durmuş; dinleme sırasında boşluklara uygun sözcükleri tamamlama olarak boşluk doldurma şeklinde etkinlik düzenlenmiştir. Ayrıca diğer sayfada dinledikten sonra cevaplama istenen soru-cevap etkinliği yapılmıştır. “Alışkanlıklar” başlığında dinleme etkinliği alışkanlıklar, hoşlandıklarımız, hoşlanmadıklarımız konuları üzerinde durarak dinleme sırasında uygun sözcüklerle metni tamamlama şeklinde boşluk doldurma etkinliğine yer verilirken dinleme sonrası metne göre cevaplanacak kısa cevaplı sorular da eklenmiştir.

İncelenen “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabında bulunan dinleme etkinliklerinin ünitelere göre sayısal dağılımları Şekil 5’te verilmiştir.

Şekil 5. Hayat Boyu Türkçe 2 Ders Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Sayısal Dağılımı

Şekil 5'te verilen bilgilere göre incelenen kitapta 2. Ünite olan "Meslekler" ve 5. Ünite "Hastalıklar-Alışkanlıklar" ünitesinde 2 dinleme etkinliği, 1. Ünite "Temel İhtiyaçlar", 3. Ünite "Zaman ve Mekân" ve 4. Ünite "Alışveriş" ünitelerinde ise birer tane dinleme etkinliği bulunmaktadır. Kitabın tamamında toplam 7 dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Her dinleme etkinliğinde dinleme metni/ses dosyası bulunmaktadır.

"Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)" kitabının ünitelere göre dinleme etkinliklerinin yüzdesel dağılım oranları ise Şekil 6'da belirtilmiştir.

Şekil 6. Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin yüzdesel dağılımı

Şekil 6'da verilen bilgilere göre incelenen kitapta 2.Ünite olan "Meslekler" ve 5.Ünite "Hastalıklar-Alışkanlıklar" ünitelerinde %29, 1.Ünite "Temel İhtiyaçlar", 3.Ünite "Zaman ve Mekân" ve 4.Ünite "Alışveriş" ünitelerinde ise %14 gibi benzer oranlarla ünitelere göre dinleme etkinlik yüzdeleri gösterilmiştir.

"Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)" genel olarak kitabın içeriğinde bulunan dinleme etkinliklerinde iletişimsel dil yaklaşımı esas alınmıştır. İletişimsel yaklaşımın ilkeleri ve hitap edilen kitlenin yaş seviyesi itibarıyla çocuk olmasından dolayı dinleme etkinliklerinin konularını; temel ihtiyaçlar, meslekler, sosyal etkileşim alanları, zaman, hastalıklar ve karşılıklı konuşmalar oluşturmaktadır. Öğrencilere genellikle dinleme yapılırken kullanılan etkinlikler; hatırlama ve bilgi düzeylerini ölçme niteliği taşıyan boşluk tamamlama, doğru-yanlış ve soru-cevap şeklindeki etkinlikler olmuştur.

Kitabın genelinde kullanılan dinleme etkinliklerinde dil sade, açık ve anlaşılır şekilde basit ifadelerden oluşmuştur. Dinleme etkinliklerine ait görsellerde hitap edilen yaş seviyesi dikkate alınarak düzenleme yapılmıştır. İçerik seviyeye uygun ve görseller çocuğun hayal dünyasını geliştirecek türde hazırlanmıştır. CD üzerindeki ses dosyaları açık, sade, anlaşılır bir şekilde profesyonel ortamlarda seslendirilmiştir.

Kitapta 7 tane dinleme etkinliğinin bulunması dinleme etkinliklerinin ve dinleme becerisinin bu kitapta önemsenmediği ve diğer etkinliklere göre çok yer bulamadığı gözlemlenmiştir. Şekil 5'te ünitelere göre dinleme etkinliklerinin sayısal dağılımı ve Şekil 6'da verilen dinleme etkinliklerinin ünitelere göre yüzdesel ifadeleri dikkate alındığında ünitelerdeki dinleme etkinliklerinin kendi aralarında benzer oranlara sahip olduğu ifade edilebilir.

Araştırılan kitapta öncelikli ve ağırlıklı olarak dinleme becerilerine önem verilmemiş, diğer beceriler daha ağırlıklı olarak verilmiştir. Dinleme becerisi Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi alanında büyük öneme sahiptir. Ancak bu kitapta dinleme etkinliklerinin sayısal olarak az olduğu görülmektedir. Dinleme etkinlikleri kitabın genelinde ünitelere düzenli olarak dağılmamış, belirli bir bölümle ilişkilendirilmemiştir. Bu anlamda dinleme etkinlikleri ünitelerde belli bir standart oluşturamamıştır.

4. Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş) Dinleme Etkinliklerine Yönelik Bulgular

“Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” isimli kitap; “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 3. Seviye Kurs Programlarına” uygun olarak Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin özellikleri, şartları, seviyeleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmiştir. “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 3. Seviye Kurs Programı” ise “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi” ve dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitabı niteliğindeki “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” isimli kitabın incelenmesine ilişkin bulgular verilmiştir. Kitap toplam 5 üniteden oluşmaktadır. Bu ünitelerdeki dinleme etkinlikleri ayrıntılı olarak incelenmiş ve açıklamalı olarak verilmiştir (Tablo 4). Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı’nda kitabın dinleme etkinliklerinin tamamının dinleme metinleri ve ses dosyaları verilmiştir. İncelenen kitapta etkinlik olarak 15 tane dinleme etkinliği bulunurken dinleme etkinliklerinin hepsinde CD üzerinde ses dosyası ve Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda dinleme metni olarak yer verilmiştir.

Dinleme etkinlikleri her üniteye farklı sayıda dinleme etkinliği olacak şekilde dağılım göstermiş, ünitenin bölümlerinde bir standart yakalayamamıştır. “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabının ilişkili olduğu “Hayat Boyu Türkçe 3 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş)” kitabında herhangi bir dinleme etkinliğine yer verilmemiş, dinleme etkinlikleri incelenen kitabın öğrenci kitabıyla sınırlı kalmıştır.

“Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” isimli ders kitabında bulunan dinleme etkinliklerinin, ünitelere göre türlerinin açıklamalı olarak incelenmesine yönelik bulgular verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” İsimli Ders Kitabında Bulunan Dinleme Etkinliklerinin, Ünitelere Göre Türlerinin Açıklamalı Olarak İncelenmesine Yönelik Bulgular

ÜNİTE	Başlık	Sayfa No	Etkinlik Adı	Açıklama
1.ÜNİTE: TANIŞMA	TANIŞMA	12	Dinleyelim-Konuşalım	• “Tanışma” metni dinletilir, benzer diyaloglar kurulur, canlandırılır.
		16	Dinleyelim-Tamamlayalım	• “Durakta” metni dinletilir, boşluklar uygun sözcüklerle tamamlanır.
	SAATLER	23	Dinleyelim-Cevaplayalım	• “Otogarda” metni dinletilir, metinle ilgili soru-cevap etkinliği yapılır.
	NE YAPIYORUZ?	32	Dinleyelim-Tamamlayalım	• Cümleler dinletilir, eksik verilen kısmı tamamlanır, fiiller hissettirilir.
		34	Dinleyelim-Eşleştirelim	• “Postacı” şarkısı dinletilir, kelimelerle fiiller eşleştirilir.
2.ÜNİTE SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİ	SPOR	44	Dinleyelim-Cevaplayalım	• “Arkadaşımın Spor Yaptığını” metni dinletilir, metinle ilgili soru-cevap etkinliği yapılır.
		45	Dinleyelim-Tamamlayalım	• “Merhaba” metni dinletilir, boşluklar uygun sözcüklerle tamamlanır, doğru-yanlış soruları yapılır.
	FOBİLER	56	Dinleyelim-Yazalım	• Kelimeler dinletilir, görsellerin altındaki boşluklara uygun olanlar yazılır.

3.ÜNİTE: MÜZİK VE ALIŞVERİŞ	MÜZİK	66	Dinleyelim- Cevaplayalım	<ul style="list-style-type: none"> “Müzik Dersi” metni dinletilir, metne göre; çoktan seçmeli, doğru-yanlış ve işaretleme etkinlikleri yapılır.
		69	Dinleyelim- Söyleyelim	<ul style="list-style-type: none"> Müzik aletleri dinletilir, dinletilen müzik aletlerinin isimleri söylenir.
		70	Dinleyelim- Tamamlayalım	<ul style="list-style-type: none"> “Arkadaşım Eşek” şarkısı dinletilir, boşluklar uygun sözcüklerle tamamlanır.
	ALIŞVERİŞ	80	İzleyelim- Cevaplayalım	<ul style="list-style-type: none"> Alışveriş içerikli bir video izletilir, videoyla ilgili doğru-yanlış soruları yapılır.
		81	Dinleyelim- Cevaplayalım	<ul style="list-style-type: none"> “Hadi Yemek Yapalım” metni dinletilir, metninle ilgili çoktan seçmeli sorular cevaplanır.
4.ÜNİTE: BAYRAMLAR VE ÖZEL GÜNLER	ÖZEL GÜNLER	93	Dinleyelim- Söyleyelim	<ul style="list-style-type: none"> “Bugün Bayram” şarkısı dinletilir ve söylenir.
5.ÜNİTE: TATİL	TATİL	112	Dinleyelim- Cevaplayalım	<ul style="list-style-type: none"> “Karadeniz Turu” metni dinletilir, metninle ilgili sorulara cevap verilir.

Tablo 4’e bakıldığında 1.Ünite olan “Tanışma” ünitesinde 5 dinleme etkinliği 3 başlık içinde ayrı olarak verilmiştir. “Tanışma” başlığında verilen 2 dinleme etkinliğinde dinlediğini tekrar etme, canlandırma ve boşluk doldurma gibi etkinliklerle; selamlaşma, vedalaşma ve tanışma ifadelerini içeren konulardan oluşmakta ve günlük hayat çerçevesinde gelişmektedir. Verilen dinleme metnindeki diyaloglara benzer diyaloglar kurularak canlandırma yapılması istenmiştir.

“Durakta” dinleme metni ile de dinleme sırasında boşlukları uygun sözcüklerle tamamlama yapılmıştır. “Saatler” başlığında verilen dinleme etkinliğinde dinleme sonrası metninle ilgili soruları soru-cevap etkinliğiyle cevaplaması istenmiş; saatler konusuna vurgu yapılmıştır. “Ne Yapıyoruz?” başlığında verilen 2 dinleme etkinliğinde dinleme sırasında cümleyi tamamlama, dinlenen “Bak Postacı Geliyor” şarkısında geçen sözcüklerle fiilleri eşleştirme gibi etkinliklerle; gün içerisinde yapılan işler konu olarak alınmış, ayrıca fiiller konusu sezdirilerek verilmeye çalışılmıştır.

2. Ünite olan “Serbest Zaman Etkinlikleri” ünitesinde 3 dinleme etkinliği 2 başlık içinde dağılmıştır. “Spor” başlığında verilen 2 dinleme etkinliğinde “Arkadaşlarımla Spor Yapıyorum” metni dinletilerek dinleme sonrasında metninle ilgili sorulara cevap verme, “Merhaba” dinleme metninde ise dinleme sırasında boşluk doldurma ve dinleme sonrası doğru-yanlış etkinlikleri düzenlenmiş; spor konusu öne çıkmıştır. “Fobiler” başlığında bulunan dinleme etkinliğinde dinleme sırasında dinlenen kelimeleri uygun görselin altına yazma esasına dayalı bir dinleme etkinliği oluşturulmuştur ve fobiler konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

3.Ünite olan “Müzik ve Alışveriş” ünitesinde 5 dinleme etkinliği 2 başlık içinde dağılmıştır. “Müzik” başlığında verilen 3 dinleme etkinliğinde ilk olarak “Müzik Dersi” dinleme metni dinleme sonrası yapacağı çoktan seçmeli, doğru-yanlış ve işaretleme etkinliklerini cevaplama şeklinde düzenlenmiştir. Sonraki dinleme etkinliğinde bulunan seslerin hangi müzik aletine ait olduğunu söylemeye yönelik hazırlanmış ve son dinleme etkinliğine “Arkadaşım Eşek” şarkısı dinletilerek dinleme sırasında boşlukları eksik sözcüklerle tamamlamaları istenmiştir. “Alışveriş” başlığında verilen 2 dinleme etkinliğinin ilkinde alışverişle ilgili bir video izletilerek dinleme sonrası için doğru-yanlış soruları oluşturulmuştur. Hadi Yemek Yapalım” dinleme

etkinliğinde ise dinleme sonrası için çoktan seçmeli sorular hazırlanmıştır. Konular günlük hayat, sosyal etkileşim, alışveriş ve yemek tarifi gibi genel konulardan seçilmiştir.

4. Ünite “Bayramlar ve Özel Günler” ünitesinde dinleme etkinliği “Özel Günler” başlığı altında verilen dinleme etkinliğinde “Bugün Bayram” şarkısı dinlenerek söylenmesi şeklinde yer almıştır; bayramlar ve özel günler konuları kültürel unsurlarla aktarılmıştır.

5. Ünite “Tatil” ünitesinde dinleme etkinliği yine “Tatil” başlığında bulunan dinleme etkinliği “Karadeniz Turu” metni dinleme sonrası soru-cevap yapılacak şekilde hazırlanmıştır; tatil konusu işlenmiştir.

İncelenen “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabında bulunan dinleme etkinliklerinin ünitelere göre sayısal dağılımları Şekil 7’de verilmiştir.

Şekil 7. Hayat Boyu Türkçe 3 Ders Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Sayısal dağılımı

Şekil 7’de görüldüğü üzere incelenen kitapta 1.Ünite olan “Tanışma” ve 3.Ünite “Müzik ve Alışveriş” ünitesi 5 dinleme etkinliğiyle en çok dinleme etkinliğine sahipken; 2.Ünite “Serbest Zaman Etkinlikleri” 3 dinleme etkinliği, 4.Ünite “Bayramlar ve Özel Günler” ve 5.Ünite “Tatil” birer tane dinleme etkinliğiyle onu takip etmiştir. Kitabın tamamında toplam 15 dinleme etkinliği bulunurken aynı zamanda dinleme metni/ses dosyalarının tamamına yer verilmiştir.

“Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabının ünitelere göre dinleme etkinliklerinin yüzdesel dağılım oranları ise Şekil 8’de belirtilmiştir.

Şekil 8. Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı (6-12 Yaş) Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Yüzdesel Dağılımı

Şekil 8’deki veriler dikkate alındığında incelenen kitapta 1. Ünite olan “Tanışma” ve 3. Ünite “Müzik ve Alışveriş” ünitesi %33 oranla en çok dinleme etkinliğine sahiptir. 2. Ünite “Serbest Zaman Etkinlikleri” %20 oranla 1. ve 3. Üniteden sonra gelmektedir. 4. Ünite “Bayramlar ve Özel Günler” ve 5. Ünite “Tatil” üniteleri %7 oranla onu takip etmiştir.

“Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)” kitabın içeriğinde bulunan dinleme etkinliklerinde yine iletişimsel dil yaklaşımının esas alındığı ifade edilebilir. Karşılıklı iletişim ve sosyal etkileşim dilin temel işlevleri olarak görüldüğünü varsayan iletişimsel yaklaşımın ilkeleri

dikkate alınmış ve hitap edilen kitlenin yaş seviyesi itibarıyla çocuk olmasından dolayı dinleme etkinlikleri bu yönde şekillenmiş; konularını günlük yaşam, karşılıklı konuşma, canlandırma ve oyunlar oluşturmıştır. Dinleme becerisini kazandırmak için kullanılan etkinlikler; boşluk tamamlama, eşleştirme, canlandırma, soru-cevap, cümle tamamlama, işaretleme, doğru-yanlış, çoktan seçmeli sorular şeklinde düzenlenmiştir.

Dilin sade, açık ve anlaşılır olması basit ifadelerden oluşması incelenen kitapta dikkat çekmektedir. Dinleme etkinliklerine ait görsellerde yaş seviyesi dikkate alınarak seviyeye hitap edecek tarzda basit, sade anlaşılır bir düzenleme yapılmıştır. Görsellerin ve metinlerin içeriği seviyeye hitap etmekte ve hayal dünyasını geliştirecek türde hazırlanmıştır. CD üzerindeki ses dosyaları açık, sade, anlaşılır bir şekilde profesyonel ortamlarda seslendirilmiş, ayrıca dinleme metinlerinde uygun bekleme süreleri göz önüne alınarak süre ayarlanmıştır. Dil bilgisi iletişimsel yaklaşımın esaslarında olduğu gibi sezdirilerek verilmeye çalışılmıştır. Esas alınan dil yaklaşımına bağlı kalınarak canlandırma etkinliklerine yer verilmiştir. Canlandırma etkinlikleri yaş seviyesi göz önünde bulundurulduğunda öğrenciler için motive edici olmaktadır. Oyun çağında olan çocuklara yapılacak dil öğretiminde kullanılabilecek en etkili yöntemlerden birinin canlandırma olduğu söylenebilir. 4. Ünite “Bayramlar ve Özel Günler” ünitesi manevi kültür öğelerimizi yansıtan içeriklerden oluşmuş ve bu ünite aracılığıyla yine yoğun bir kültür aktarımı sağlanmıştır.

Kitapta 15 tane dinleme etkinliğinin bulunması dinleme etkinliğine önem verildiğini göstermektedir. Yaş seviyesi ve bulunan ünitelerin konuları dikkate alınırsa yer verilen dinleme etkinliklerinin neden önemli olduğu söylenebilir. Şekil 7’de ünitelere göre sayısal dağılımı verilen ve Şekil 8’de yüzdesel olarak ifade edilen dinleme etkinliklerine bakılacak olursa; 1.Ünite olan “Tanışma” ve 3.Ünite “Müzik ve Alışveriş” ünitesi 5 dinleme etkinliği ve %33 oranlarla en çok dinleme etkinliğine sahiptir. Dinleme etkinliğinin bu ünitelerde yoğunlaşma sebebinin ise; temel seviyede olduğu düşünülerek ilk etapta dinleme etkinliklerinin önemsenmiş olduğu savunulabilir. “Müzik ve Alışveriş” ünitesinde isminden de anlaşılacağı üzere dinleme metni ihtiyacı olduğu varsayılarak dinleme etkinliklerinin bu nedenle yoğun olarak verildiği söylenebilir. 2. Ünite “Serbest Zaman Etkinlikleri” ünitesi 3 dinleme etkinliği ve %20 orana, 4. Ünite “Bayramlar ve Özel Günler” ve 5. Ünite “Tatil” üniteleri ise birer dinleme etkinliği ve diğer ünitelerle karşılaştırıldığında %7 orana sahiptir. Bu ünitelerde dinleme etkinliklerine daha az yer verildiği ifade edilebilir.

Dinleme etkinlikleri kitapta ünitelere düzenli olarak dağılmamış, belirli bir bölümle ilişkilendirilmemiştir. Bu anlamda dinleme etkinlikleri ünitelerde belli bir standart oluşturamamıştır.

5. Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti Dinleme Etkinliklerine Yönelik Bulgular

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 Seti, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. 2. ve 3. Seviye Kurs Programlarına” uygun olarak Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin özellikleri, şartları, seviyeleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmiştir. Öğrenci kitabı ve çalışma kitabı üçer adet ve bir öğretmen kılavuz kitabı olmak üzere toplam yedi kitaptan oluşmaktadır. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne hazırlanan “Yabancılar Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. 2. ve 3. Seviye Kurs Programları” ise “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesi” ve dört temel dil becerisi göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve bütün kitaplar beşer üniteden oluşturulmuştur.

İletişimsel dil yaklaşımında dil işlevsel ve iletişimsel olarak kullanılmalıdır. Yaklaşımın esaslarına göre temalar günlük hayata göre belirlenmelidir. Her metin iletişim amacıyla oluşturulmalıdır. Dil dört temel beceriyi kapsayacak şekilde öğretilmelidir. Dil bilgisi öğretimi konu olarak ele alınmayıp ünitelerin içinde sezdirilerek verilmelidir. Canlandırmalar yine bu

yaklaşımın üzerinde durduğu bir alıştırmaya türü olmuştur. İletişimsel yaklaşımın sözü edilen özellikleri kitaplarda yer aldığı gözlemlenmiştir.

Kitapların karşılıklı konuşma, canlandırma ve sosyal etkileşim yönünü kuvvetlendirecek türden etkinliklere sahip olması yaş seviyesinin dikkat alınarak oluşturulduğu söylenebilir. Dinleme metinlerinin tamamı CD de seslendirme yapılmamış ama öğretmen kılavuz kitabında yönerge olarak yer almıştır. Ayrıca öğretmen kılavuz kitabında öğretmenlere ders işleme sürecinde çeşitli yönergeler sunulmuştur. Çalışma kitaplarının birincisinde dinleme etkinliklerine yer verilirken diğer iki çalışma kitabında dinleme etkinliklerine yer verilmemiştir.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti kitaplar ve ünitelere göre etkinlik sayıları ve yüzdesel oran genel bir tablo olarak verilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. “Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş)” Setinde Bulunan Dinleme Etkinliklerinin Kitaplara ve Ünitelere Göre Dağılımları, Kitaplara Göre Yüzdelere Yönelik Bulgular

KİTAP TÜRÜ	KİTAP ADI	ÜNİTELER	ÜNİTELERİN DİNLEME ETKİNLİK SAYISI	KİTAPLARIN DİNLEME ETKİNLİK SAYISI	KİTAPLARIN DİNLEME ETKİNLİK YÜZDELERİ
ÖĞRENCİ KİTAPLARI	Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)	1. Ünite: Ben ve Yakın Çevrem	18	45	61.64%
		2. Ünite: Alfabeyi Öğreniyorum	6		
		3. Ünite: Günlük Yaşam	8		
		4. Ünite: Zaman ve Mekân	7		
		5. Ünite: Dış Görünüş ve Kişisel Bakım	6		
	Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)	1. Ünite: Temel İhtiyaçlar	1	7	9.59%
		2. Ünite: Meslekler	2		
		3. Ünite: Zaman ve Mekân	1		
		4. Ünite: Alışveriş	1		
		5. Ünite: Hastalıklar- Alışkanlıklar	2		
	Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı (6-12 Yaş)	1. Ünite: Tanışma	5	15	20.55%
		2. Ünite: Serbest Zaman Etkinlikleri	3		
		3. Ünite: Müzik-Alışveriş	5		
		4. Ünite: Bayramlar ve Özel Günler	1		
		5. Ünite: Tatil	1		
ÇALIŞMA KİTAPLARI	Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma	1. Ünite: Ben ve Yakın Çevrem	4	6	8.22%
		2. Ünite: Alfabeyi Öğreniyorum	1		

	Kitabı (6-12 Yaş)	3. Ünite: Günlük Yaşam	0		
		4. Ünite: Zaman ve Mekân	0		
		5. Ünite: Dış Görünüş ve Kişisel Bakım	1		
TOPLAM DİNLEME ETKİNLİK SAYISI				73	100.00%

Öğrenci, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları olarak hazırlanan Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) setinin tamamında bulunan toplam 7 kitaptan, dinleme etkinlikleri bulunduran Tablo 5'teki kitaplara yönelik veriler gösterilmiştir. Kitapların dinleme etkinliklerinin karşılaştırılmalı olarak sayısal değerlerinin incelenmesi için genel tablo oluşturulmuştur. "Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı" 45 dinleme etkinliği, "Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı" 7 dinleme etkinliği, "Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı" 15 dinleme etkinliği ve "Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı" 6 dinleme etkinliği bulundurmaktadır; "Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti" toplam 73 tane dinleme etkinliği bulundurmaktadır.

Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı, Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı ve Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı dinleme etkinlikleri bulundurmamış ancak bağlı bulundukları çalışma kitaplarından yalnızca Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'nın çalışma kitabı olan Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı'nda dinleme etkinliklerine yer verilmiştir. Bu nedenle sözü edilen ve Tablo 5'te verilen bilgiler ışığında 4 tane kitabın dinleme etkinlikleri incelenmiştir. Her kitap beşer ünitelerden oluşmuş ve üniteler konularını iletişimsel yaklaşım esasına dayalı olarak günlük hayattan almış sosyal etkileşim alanlarında şekillenmiştir.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti ünitelere göre dinleme etkinliklerinin sayısal dağılımları ise Şekil 9'da belirtilmiştir.

Şekil 9. Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti Ünitelere Göre Dinleme Etkinliklerinin Sayısal Dağılımı

"Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı" Şekil 9'da verilen bilgiler dikkate alındığında yoğun olarak dinleme etkinliklerine yer verildiği görülmektedir. Bu kitap incelenen diğer tüm kitaplara kıyasla büyük bir farkla dinleme etkinliği bulundurma açısından en zengin kitaptır denilebilir. Özellikle 1.Ünitenin diğer üniteleri geride bırakarak en çok dinleme etkinliğine sahip olduğu ifade edilebilir. Dinleme etkinliklerine genel olarak bu kadar çok yer verilmesi kitapta dinleme etkinliklerinin önemsendiğini gösterdiği düşünülebilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin büyük önem arz ettiği düşünülecek olursa bu kitap yabancı dil olarak Türkçe alanında dinleme becerisini geliştirme yönüyle daha başarılı olabileceği savunulabilir.

1.Ünitenin 18 dinleme etkinliği bulundurması yönüyle diğer kitapların tamamının dinleme etkinliklerinden bile fazla olması bu ünitenin üzerinde durulması gerektiğini düşündürmektedir.

“Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı” Şekil 9’da verilen bilgilerden hareketle dinleme etkinliklerinin diğer ders kitaplarına kıyasla en az dinleme etkinliği bulundurması sebebiyle ihmal edildiği söylenebilir. Ünitelere göre dağılımında sadece birer ya da ikişer dinleme etkinliği verilmiş ancak benzer oranlarda verilerek düzenli bir dağılıma yaklaştığı ifade edilebilir.

“Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı” Şekil 9’daki veriler incelendiğinde dinleme etkinliklerinin sayısı bakımından Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı’ndan sonra geldiği ancak yine de bu kitabın gerisinde kaldığı söylenebilir. Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı’na kıyasla dinleme etkinliği sayısı fazladır ancak ünitelere dağılımında bir düzen sağlayamamıştır.

“Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı” verileri Şekil 9’da görüldüğü üzere dinleme etkinliği olarak en az ve en ihmal edilen kitap olduğu söylenebilir. Ancak kitabı bağlı bulunduğu Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı’nın devamı niteliğinde ve diğer öğrenci kitaplarının çalışma kitaplarında dinleme etkinliğinin bulunmadığı düşünülürse; sözü edilen kitabın Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı’na katkı sunmak adına dinleme etkinliği desteği sağladığı düşünülebilir. Ünitelere göre düzensiz dağılım göstermiş, bağlı bulunduğu ders kitabına benzer düşüncede 1. Ünite dinleme etkinliklerine ağırlık vermiştir.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti kitaplarının dinleme etkinliklerinin yüzdesel dağılım oranları ise Şekil 10’da belirtilmiştir.

Şekil 10. Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti Kitaplarının Dinleme Etkinliklerinin Yüzdesel Dağılımı

Şekil 10’da verilen oranlar dikkate alındığında “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı” %62 gibi büyük bir payla diğer kitapları geride bırakmıştır. Önemle üzerinde durulması gereken bir orana sahip olduğu kabul edilebilir. “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı” yüzdesel olarak diğer kitaplarla kıyaslandığında dinleme etkinliklerinin yoğunluğunun en fazla olduğu görülmektedir. “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı” %20 oranla, “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı” %10 oranla ilk kitabın gerisinde gelmektedir. “Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı” ise %8 gibi küçük bir oranla en az paya sahiptir. Dinleme etkinlikleri Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı’nda ağırlıklı olarak yoğunlaşmıştır.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti ses dosyalarının kitaplara göre sayısal dağılımları ise Şekil 11’de belirtilmiştir.

Şekil 11. Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti Ses Dosyalarının Kitaplara Göre Sayısal Dağılımı

İncelenen kitaplardan “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı” dinleme etkinlik sayısı bakımından kitapta 45 tane dinleme etkinliği bulunurken yalnızca 17 tanesinin dinleme metni/ses dosyasına rastlanmış, diğer dinleme etkinlikleri öğretmen tarafından seslendirilmesi öğretmen kılavuz kitabında yönerge olarak verilmiştir. Ayrıca bağlı bulunduğu “Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı” dinleme etkinliklerinin hiç birinde dinleme metni/ses dosyasına yer verilmemiş dinleme etkinlikleri öğretmen tarafından seslendirilmesi öğretmen kılavuz kitabında yönerge olarak verilmiştir. “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı” ve “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı” dinleme etkinliklerinin tamamının dinleme metni/ ses dosyası bulunmaktadır. Bu yüzden Şekil 11’de dinleme metni/ses dosyasına sahip 3 ders kitabının verileri görülmektedir. Verilen bilgiler doğrultusunda “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı” dinleme etkinlik oranlarında olduğu gibi 17 ses dosyasıyla en çok ses dosyasına sahip olması nedeniyle önem arz etmektedir. “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı” ses dosyası olarak ilk kitaptan sonra gelerek 15 ses dosyasına sahip olurken “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı” ise yine diğer öğrenci kitaplarına kıyasla daha az dinleme etkinliği bulunması sebebiyle 7 ses dosyasıyla diğer kitapları izlemektedir.

Kitapların tamamında 73 tane dinleme etkinliğinin bulunması dinleme etkinliğine önem verildiğini göstermektedir. Yaş seviyesinin 6-12 olarak seçilmesi dinleme etkinliklerine ağırlık verilmesinin sebebinin oluşturmaktadır. Şekil 9’da kitapların tamamında bulunan dinleme etkinliklerinin ünitelere göre sayısal dağılımı, Şekil 10’da yüzdesel oranları ve Şekil 11’de ses dosyalarının sayısal dağılımı verilen dinleme etkinliklerine bakılacak olunursa; “Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı” 17 tanesinde ses dosyası bulunan 45 dinleme etkinliği ve %62’lik en büyük payla diğer kitaplardan daha çok dinleme etkinliğine yer vererek dinleme becerisine en büyük önemin verildiği kitap olarak gösterilebilir. Dinleme etkinliğinin bu kitapta yoğunlaşma sebebinin ise; temel seviyede olduğu düşünülerek ilk etapta dinleme etkinliklerinin önemsenmiş olduğu söylenebilir. “Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı” dinleme etkinlikleri oranları ile ilk kitaptan sonra gelmektedir. “Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı” ve “Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı” dinleme etkinliklerine daha az önem verilerek göz ardı edildiği ifade edilebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı dil öğreniminin ana dili edinim süreciyle benzer şekilde geliştiğini savunan görüşler doğrultusunda düşünüldüğünde bireyde öncelikli olarak dinleme becerisinin geliştirilmesi amaçlanmalıdır. Yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde dinleme becerisini geliştirmek öncelikli hedef olmalıdır.

Son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında, dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde; bu alanda belirtilen becerinin gerekli önemi görmediği ve diğer temel becerilerin gerisinde kaldığı gözlemlenmiştir. Halitoğlu (2018) yaptığı “Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Akademik Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine yönelik Bir Eylem Araştırması” isimli araştırmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında dinleme becerisinin yetersiz olduğu ve anlama konusunda öğrencilerin sorun yaşadıklarını ve bu alanda gelişme gösterilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Gün ve Alptekin (2019) “Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Setinin (Temel Seviye: A1) Dinleme Etkinliklerinin Çerçeve Programı Ölçeğinde Değerlendirilmesi” adlı makalesinde yine dinleme becerisinin temel becerilerin diğerlerine göre en az seviyede gözlemlendiğini belirtilmektedir. Özbal ve Genç (2019), Dalioğlu (2018) yaptıkları araştırmalarda dinleme becerisinin ihmal edildiği ve beceri alanlarına bakıldığında en az paya sahip olan becerinin dinleme becerisi olduğu yönünde diğer araştırmaları destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Dalioğlu (2018) yaptığı araştırmada özellikle temel düzeyde dinleme ve anlama becerilerine gerek önemin verilmediği ve bu anlamda söz edilen becerilere ağırlık verilmesi yönünde önerilerde bulunmaktadır.

Tabak ve Göçer (2017) “Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde A1-C1 Düzey Dinleme Etkinliklerinin İncelenmesi” isimli araştırmasında dinleme becerisini; dinleme öncesi, sırası ve sonrası olarak ele almış ve kullanılan alıştırmaların tekdüze olduğu saptamıştır. Dinleme becerisinin belirli alıştırmalarda yoğunluk oluşturmasının dinleme becerisinin gelişmesini olumsuz etkileyeceğini ifade etmektedir.

Kaldırım ve Degeç (2017) yaptığı incelemesini B2 seviyesinde bulunan öğrencilerin dinleme sorunları tespit etmek amacıyla oluşturmuş, belirtilen incelemede ulaşılan sonuçlar ve önerilerde; görsel-ışitsel materyallerin dinleme sürecinde etkili olduğu vurgulanmaktadır. Aşçı ve Alican (2020) yaptığı araştırmasında ise dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi yönünde bir öğretim materyali oluşturmuş ve dinleme becerisi üzerinde materyal geliştirmenin önemini ifade etmektedir. Ayrıca sözü edilen araştırmada Görsel- ışıtsel materyallerin daha çok duyu organına hitap ederek dinleme becerisinin daha etkili ve kalıcı bir hale getirilmesi üzerinde durulmaktadır.

İncelenen araştırmalardan da görüldüğü üzere dinleme becerisinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında özellikle üzerinde durulması gereken bir konu olduğu ancak bu alanda eksik kalındığı ifade edilebilir. Dinleme yoluyla ilk olarak konuşma becerisini öğrenen birey daha sonra dinleme becerisi aracılığıyla kazandığı kelime dağarcığı ile diğer beceriler olan konuşma ve yazma becerilerini geliştirebilmektedir. Dinleme becerisi bu anlamda diğer becerilere de temel oluşturma niteliğine sahip olduğu söylenebilir. Günlük hayatta da en çok kullanılan becerilerden biri olan dinleme bu yüzden yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde büyük önem taşımaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyen birey sayısı arttıkça ders kitaplarının önemi de artmıştır. Belli bir plan ve program dâhilinde bir çerçeve oluşturularak hazırlanan kitaplar; sistemli ve bir bütün içinde öğretim faaliyetlerini gerçekleştirme imkânına sahip olabilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kesim çocuk olduğu zaman ders kitaplarında aranması gereken özellikler de farklılaşmaktadır. Yaş itibarıyla oyun çağında olan küçük gruplar; içeriğinde günlük yaşamın, oyunların, canlandırma ve sosyal etkileşimin olduğu etkinliklerle desteklenmiş kitaplara ihtiyaç duymaktadırlar. Söz edilen kitle için hazırlanacak ders kitaplarında bu hususlara özellikle dikkat edilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Bu konunun tercih edilmesinin amacı bu alanda eksik olan bir alanı desteklemektir. Araştırmadaki kitapların yaş seviyesi olarak 6-12 Yaş arası dikkate alınarak hazırlanması, hitap edilen kitlenin çocuk olması yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında eksik olan bir alana katkı sunmak açısından önem taşımaktadır. Çocukların günlük yaşantısı oyunlardır. Bundan yola çıkarak kitap; karşılıklı konuşma, canlandırma ve sosyal etkileşim yönünü kuvvetlendirecek türden etkinliklere sahiptir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında hazırlanan ders kitaplarının genel olarak yetişkinlere göre hazırlandığı, küçük yaş gruplarına hitap edilen ders kitaplarının sınırlı sayıda kaldığı dikkate alınırsa Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında araştırmada incelenen kitapların bu anlamda önem arz ettiği söylenebilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen geçici koruma altındaki çocukların eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla çalışmalar düzenleme zorunluluğu ortaya çıkmıştır ve bu kapsamda PIKTES projesi tarafından çeşitli eğitim materyalleri oluşturulmaya başlanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında 2016 yılından beri PIKTES projesi tarafından çeşitli öğretim materyalleri, ders kitapları ve destekleyici nitelikte yardımcı kitaplar oluşturulmuş, oluşturulmaya devam etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve PIKTES projesi tarafından 2019 yılında basımı yapılan, ders kitabı niteliğinde olan “Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş)” öğretim seti bu alanda katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bugüne kadar genellikle büyük yaş gruplarına ders kitapları, çeşitli öğretim materyalleri hazırlanmış ve bu hazırlanan öğretim materyalleri doğrultusunda araştırmalar yapılmıştır. Belirtilen proje ve hazırladığı öğretim materyalleri hakkında yeterli araştırmaların olmaması nedeniyle yapılan araştırmanın bu anlamda büyük önem gösterdiği savunulabilir.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Seti’nde incelenen ders kitapları; dinleme becerisine yönelik olarak çeşitli amaçlar doğrultusunda araştırılmış ve belirli sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın amacını incelenen kitapların dinleme etkinliklerinin türlerine göre açıklanması, ünitelere göre sayısal dağılımları, ses dosyalarının ve dinleme etkinliklerinin kitaplar arasında kıyaslanması oluşturmaktadır.

Dinleme becerisi öğretilirken videolar ve ses dosyalarının doğru kullanılması önemlidir. Milli ve kültürel değerlerimizi yansıtan etkinliklerin dinleme eğitiminde kullanılması dinleme becerisinin gelişmesinde katkı sağlayacaktır (Halitoğlu, 2018, s. 23). Seslendirilmiş metinler, şarkılar ya da şiirler daha kalıcı öğrenmeyi sağlayacak aynı zamanda öğrenciyi motive edecektir. Bu yüzden seslendirme çalışmalarının doğru ve etkili kullanılması, açık, anlaşılır, basit bir dille ve profesyonel olarak seslendirilmesi gerekmektedir; bu anlamda ses dosyaları, incelenen kitaplarda bu özellikleri yansıtmaktadır. Dinleme metinlerinin tamamı CD de seslendirme yapılmamış ama öğretmen kılavuz kitabında yer almıştır. Ayrıca öğretmen kılavuz kitabında öğretmenlere ders işleme sürecinde çeşitli yönergeler sunulmuştur. Çalışma kitaplarının birincisinde dinleme etkinliklerine yer verilirken seslendirme çalışmaları yapılmamıştır. Diğer iki çalışma kitabında dinleme etkinliği ve seslendirme bulunmamaktadır. Ayrıca ilk kitapta bulunan dinleme etkinliklerinin tamamı seslendirilmemiştir. Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı ve Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı’nda dinleme etkinliklerinin tamamı seslendirilmiştir.

Yaş seviyesi göz önünde bulduğunda özellikle küçük gruplarda dinleme becerisinin gelişimine katkı sunmak için dinleme etkinliklerinde görsellerin bulunması, etkinliklerin ilgi çekici ve merak uyandırıcı olması daha motive edici olacaktır. Kitaplar görsel içerik sunması ve içeriklerin düzeye uygun olarak hazırlanması anlamında dinleme becerisini geliştirmeye katkı sunduğu söylenebilir.

İletişimsel dil yaklaşımında dil işlevsel ve iletişimsel olarak kullanılmalıdır. Yaklaşımın esaslarına göre temalar günlük hayata göre belirlenmelidir. Her metin iletişim amacıyla oluşturulmalıdır. Dil dört temel beceriyi kapsayacak şekilde öğretilmelidir. Dil bilgisi öğretimi konu olarak ele alınmayıp ünitelerin içinde sezdirilerek verilmelidir. Canlandırmalar yine bu yaklaşımın üzerinde durduğu bir alıştırma türü olmuştur. İletişimsel yaklaşımın sözü edilen özellikleri kitaplarda yer aldığı gözlemlenmiştir. Dil bilgisi iletişimsel yaklaşımın esaslarında olduğu gibi sezdirilerek vermeye çalışılmıştır. Esas alınan dil yaklaşımına bağlı kalınarak canlandırma etkinliklerine yer verilmiştir. Canlandırma etkinlikleri yaş seviyesi göz önünde bulundurulduğunda öğrenciler için motive edici olmaktadır. Oyun çağındaki çocuklara yapılacak dil öğretiminde kullanılabilecek en etkili yöntemlerden birinin canlandırma olduğu söylenebilir. Kitaplardaki konularını iletişimsel yaklaşımın özelliklerinden olarak genellikle; günlük yaşam, karşılıklı iletişim, sosyal etkileşim ve diyaloglar oluşturmuştur. Dinleme etkinlikleri ünitelerin içinde belli bir yer edinememiş dengeli bir dağılım gösterememiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak dinleme etkinliklerinin türünün çeşitlilik göstermesi, tek düze olmaması ve kullanım sıklığının çok olması dinleme becerisinin gelişimine büyük oranda katkı sunacaktır. Bu çalışmada incelenen kitapların dinleme etkinlik türleri bakımından çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Sözü edilen kitaplar; dinlediğini söyleme, tamamlama, eşleştirme, canlandırma, konuşma, sorma, cevaplama, yazma, okuma, anlatma, işaretleme, boyama, oyun, soru-cevap, doğru-yanlış ve çoktan seçmeli sorular gibi çeşitli etkinlikler bulundurarak zengin içerik oluşturulmuştur.

En büyük oranla Hayat Boyu Türkçe 1 kitabının 1.Ünitesinin diğer ünitelere göre en büyük paya sahip olmasındaki en büyük nedenlerin ise; hitap edilen kitlenin yaş seviyesinin dikkate alınması ve buna yönelik okuma-yazma öğretiminin henüz gerçekleşmemesinden kaynaklı olarak dinleme ve konuşma eğitimine ağırlık verilmesi olduğu gözlemlenmiştir.

Dinleme etkinlik sayıları setteki kitaplar arasında büyük farklılık göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde genel olarak dinleme becerisinin ihmal edildiği düşünüldüğünde incelenen kitapların genel olarak dinleme etkinlik sayılarına bakılırsa 73 dinleme etkinliğiyle büyük bir orana sahip olduğu ifade edilebilir. En çok paya sahip olan ilk kitap 45 etkinlikle dinleme becerisinin gelişimine en çok önemi verirken; ikinci kitap 7 etkinlikle dinleme becerisinin gelişimi göz ardı edilmiştir denilebilir.

Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'nda yoğun olarak dinleme etkinliklerine yer verildiği görülmektedir. İncelenen setteki kitaplara kıyasla büyük bir farkla dinleme etkinliği sayısı ve oranı açısından üzerinde durulması gerektiği söylenebilir. Özellikle 1.Ünite olan "Ben ve Yakın Çevrem" ünitesinin diğer üniteleri geride bırakarak en çok dinleme etkinliğine sahip olduğu hatta etkinlik sayısı itibarıyla tek ünite olarak setteki diğer kitaplardan daha çok dinleme etkinliğine yer verildiği ifade edilebilir. Hitap edilen kitlenin yaş seviyesinin dikkate alınması ve buna yönelik okuma-yazma öğretiminin henüz gerçekleşmemesinden kaynaklı olarak dinleme ve konuşma eğitimine ağırlık verildiği söylenebilir. Küçük yaş gruplarındaki öğrenci okula yeni başladığı varsayılırsa okuma-yazmayı öğrenene kadar öncelikli ve ağırlıklı olarak dinleme ve konuşma becerilerine önem verilmesi hedeflenmiştir. Sözü edilen ünite, ünite sonu değerlendirme dahi yine bu sebeplerden dolayı öğretmen tarafından sesli bir şekilde okunması ve öğrenci tarafından işaretlenmesi şeklinde bir değerlendirme süreci tercih edilerek gerçekleştirilmiştir. Aynı şekilde diğer öğrenci kitaplarının bağlı olduğu çalışma kitaplarında dinleme etkinliklerinin bulunmayıp sadece Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'nın bağlı olduğu çalışma kitabı olan Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı'nda dinleme etkinliklerinin bulunması; kitabın ön sözünde bulunan "çocuklar okuma-yazma öğrenene kadar dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık verilecektir" sözünü destekler nitelikte hazırlandığı savunulabilir. Sözü edilen iki kitap öğrencinin okuma-yazma bilmediği dikkate alınarak dinleme etkinliklerine ağırlık vermiştir. Özellikle ikinci ünite olan "Alfabeyi Öğreniyorum" ünitesine geçmeden ilk üniteden en büyük paya sahip dinleme etkinliklerine yer verilmesi bu amaçla hareket edildiğinin göstergesi olduğu düşünülebilir. Verilen bilgiler doğrultusunda kitabın; dinleme becerilerini geliştirecek, katkı sunacak şekilde hazırlandığı ve bu anlamda büyük başarı elde ettiği söylenebilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin büyük önem arz ettiği düşünülecek olursa bu kitap yabancı dil olarak Türkçe alanında dinleme becerisini geliştirme yönüyle daha başarılı olabileceği savunulabilir.

Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı dinleme etkinliklerinin diğer ders kitaplarına kıyasla en az dinleme etkinliği bulundurması sebebiyle ihmal edildiği söylenebilir. Nicelik bakımından yeterli sayıda dinleme etkinliği olmayan bu kitabın setteki diğer kitapların gerisinde kaldığı söylenebilir. Ünitelere göre dağılımında sadece birer ya da ikişer dinleme etkinliği verilmiş ancak benzer oranlarda verilerek düzenli bir dağılıma yaklaştığı ifade edilebilir.

Hayat Boyu Türkçe 3 Öğrenci Kitabı dinleme etkinliklerinin sayısı bakımından Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'ndan sonra geldiği ancak yine de bu kitabın gerisinde kaldığı söylenebilir. Hayat Boyu Türkçe 2 Öğrenci Kitabı'na kıyasla dinleme etkinliği sayısı fazladır ancak ünitelere dağılımında bir düzen sağlayamamıştır.

Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabı dinleme etkinliği olarak en az ve en ihmal edilen kitap olduğu söylenebilir. Ancak kitabı bağlı bulunduğu Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'nın devamı niteliğinde ve diğer öğrenci kitaplarının çalışma kitaplarında dinleme etkinliğinin bulunmadığı düşünülürse; sözü edilen kitabın Hayat Boyu Türkçe 1 Öğrenci Kitabı'na katkı sunmak adına dinleme etkinliği desteği sağladığı düşünülebilir.

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği küçük yaş gruplarında özellikle temel seviyeden başlanarak dinleme becerisine gerekli önem verilmeli ve ilerleyen seviyelerde de dinleme etkinliklerinin türü ve sayısı artırılarak dinleme ve anlama becerisini geliştirmek hedeflenmelidir.
- Seslendirme çalışmalarının alandaki önemi göz önüne alınırsa incelenen dinleme metinlerinin tamamının seslendirilmediği görülmüştür. Bu sebeple seslendirilmeyen diğer dinleme metinlerinin de seslendirilmesi dinleme becerisinin gelişimi açısından olumlu katkılar sunacağı düşünülmektedir.
- Çalışma kitaplarının sadece bir tanesinde dinleme etkinliklerine yer verilmesi diğer kitapların dinleme etkinliği anlamında geride kalmasına sebep olduğu söylenebilir. Bundan dolayı diğer çalışma kitaplarında da aynı standartın oluşturulması sağlanabilir.
- Dinleme etkinliklerinin ünitelerin içinde dengeli bir dağılım göstermesi yönünde çalışmalar yapılabilir.
- Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda sette bulunan tüm dinleme etkinliklerinin metninin bulunmaması açısından kitap yeniden düzenlenebilir.
- Dinleme becerisinin öneminin gözlemlenmesi neticesinde yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetlerinde düzenlenecek olan ders kitapları özellikle temel düzeyde hazırlanacak olan ders kitapları bu bağlamda dinleme etkinliklerinin sayısını ve niteliğini artırmayı amaç edinmelidir.

KAYNAKÇA

- Arslan, M. ve Gürsoy, A. (2011). Rol yapma ve drama etkinlikleriyle yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 8(9), 109-124.
- Aşçı, Y. ve Alican, Y. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasına yönelik materyal geliştirme. *Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu Dil – Tarih – Coğrafya*, December 2019, 252-267.
- Beyhan, D. (2018). *Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine entegrasyonu projesi kapsamında geçici eğitim merkezlerinde görev yapan dil öğreticilerinin dil öğretirken karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi, Siirt). Erişim adresi <https://acikerisim.siirt.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12604/1776>
- Boylu, E. (2019). *Kuramdan uygulamaya yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükkız, K. K. ve Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 145-155.
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B. ve Mutlu, M. (2019). Türkiye ' de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta - analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*. 1(3), 39-52.
- Dalioğlu, S. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe temel düzey ders kitaplarında etkinliklerin beceri alanlarına dağılımı. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (4), 43-57.

- Durmuş, M. ve Okur, A. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Gün, M. ve Alptekin, G. (2019). Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Setinin (Temel Seviye:A1) Dinleme Etkinliklerinin Çerçeve Programı Ölçeğinde Değerlendirilmesi. *Journal of History School*, (43), 1836-1851.
- Güneş, F. (2009). Türkçe öğretiminde günümüz gelişmeleri ve yapılandırıcı yaklaşım. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 1-21.
- Halitoğlu, V. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde akademik dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(1), 21-45.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2019). Hayat boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) öğretmen kılavuz kitabı; Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi. Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2019). Hayat boyu Türkçe 1 öğrenci kitabı (6-12 Yaş); Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2019). Hayat boyu Türkçe 1 çalışma kitabı (6-12 Yaş); Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi. Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2019). Hayat boyu Türkçe 2 öğrenci kitabı (6-12 Yaş); Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2019). Hayat boyu Türkçe 2 çalışma kitabı (6-12 Yaş); Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2019). Hayat boyu Türkçe 3 öğrenci kitabı (6-12 Yaş); Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2019). Hayat boyu Türkçe 3 çalışma kitabı (6-12 Yaş); Suriyeli çocukların Türk Eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi. Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Kaldırım, A. ve Degeç, H. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dinleme esnasında karşılaştıkları sorunlar. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 19-36.
- Özbal, B. ve Genç, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında dinleme becerisi alanında kullanılan alıştırmaların değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (42), 197-212.
- PIKTES (Suriyeli Çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun desteklenmesi projesi), Piktes nedir. Erişim tarihi: 01.06.2020, <https://piktes.gov.tr/>
- Tabak, G. ve Göçer, A. (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde A1-C1 düzey dinleme etkinliklerinin incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 6(3), 400-411.
- Tanrikulu, L. ve Bakırdöğen, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Gazi Üniversitesi A1 seviyesi ders kitabı dinleme bölümünün içerik analizi. *Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu Dil - Tarih - Coğrafya*, 415-428.
- Tanrikulu, L. ve Gir, M. (2019). Yedi iklim Türkçe öğretim setinde yer alan dinleme etkinliklerinin ölçme değerlendirme teknikleriyle ilişkisi açısından değerlendirilmesi (B1 seviyesi ders kitabı örneği). *XI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, Samsun, 1395-1416.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.